

Wymagania – Język polski

Szóstkę, czyli ocenę celującą otrzymasz, jeżeli:

- potrafisz samodzielnie rozwiązywać trudne problemy i zadania
- czytasz wszystkie lektury obowiązkowe
- potrafisz napisać ciekawą i oryginalną pracę
- piszesz i wypowiadasz się poprawnym i bogatym językiem
- błędy ortograficzne popełniasz tylko w bardzo trudnych wyrazach
- zawsze odrabiasz prace domowe,
- z większości sprawdzianów otrzymałeś szóstkę lub piątkę
- odpowiadasz na pytania dotyczące toku lekcji i jesteś zaangażowany w lekcję

Piątkę, czyli ocenę bardzo dobrą otrzymasz, jeżeli:

- samodzielnie rozwiązujesz większość zadań
- zawsze masz przeczytane lektury i jesteś przygotowany do lekcji
- opanowałeś materiał omawiany na lekcjach
- potrafisz pisać i mówić poprawnie, masz bogate słownictwo
- bardzo rzadko popełniasz błędy ortograficzne
- z większości sprawdzianów otrzymałeś piątkę
- odpowiadasz na pytania dotyczące toku lekcji i jesteś zaangażowany w lekcję

Czwórkę, czyli ocenę dobrą otrzymasz, jeżeli:

- potrafisz samodzielnie rozwiązać łatwiejsze problemy i zadania, trudniejsze z niewielką pomocą nauczyciela
- czytasz lektury
- masz tylko niewielkie braki w posiadanej wiedzy
- w wypowiedziach ustnych i pracach pisemnych popełniasz niewiele błędów
- zawsze odrabiasz obowiązkowe prace domowe,
- notujesz na lekcjach
- z większości sprawdzianów otrzymałeś czwórki
- zwykle odpowiadasz na pytania dotyczące toku lekcji

Trójkę, czyli ocenę dostateczną otrzymasz, jeżeli:

- rozwiązujesz samodzielnie proste zadania
- opanowałeś najważniejsze wiadomości
- czasami zdarza ci się nie przeczytać lektury na czas
- budujesz proste wypowiedzi, twój zasób słownictwa nie jest bogaty
- zwykle odrabiasz obowiązkowe prace domowe
- z większości sprawdzianów otrzymałeś trójki

Dwójkę, czyli oceną dopuszczającą otrzymasz, jeżeli:

- proste zadania wykonujesz przy pomocy nauczyciela
- masz duże braki w wiedzy

- zazwyczaj nie czytasz lektur na czas
- popełniasz dużo błędów w pracach pisemnych i wypowiedziach ustnych, nie potrafisz budować poprawnych zdań, masz bardzo ubogie słownictwo
- często nie masz pracy domowej
- nie pracujesz systematycznie w czasie pracy własnej
- z większości sprawdzianów otrzymałeś dwójki

Jedynkę, czyli ocenę niedostateczną otrzymasz, jeżeli:

- nawet z pomocą nauczyciela nie potrafisz rozwiązać prostego zadania
- nie czytasz lektur
- nie potrafisz budować poprawnych wypowiedzi
- nie znasz zasad ortografii i interpunkcji
- nie pracujesz w czasie pracy własnej
- z większości sprawdzianów otrzymałeś jedynki

JĘZYK ANGIELSKI - KRYTERIA OCENIANIA

Kryteria obejmują zakres **ocen 2–5**, nie uwzględniając oceny 1 (niedostatecznej) i 6 (celującej). **Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który wykracza poza wymagania na ocenę bardzo dobrą, zaś uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje **ocenę niedostateczną**.

Ocenianie klasa 7

Umiejętność	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Znajomość środków językowych Welcome Unit	Słabo zna i z trudem podaje słownictwo w zakresie następujących obszarów: ŻYCIE PRYWATNE: czynności życia codziennego, formy spędzania wolnego czasu; CZŁOWIEK: wygląd zewnętrzny, uczucia i emocje; MIEJSCE ZAMIESZKANIA: pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe; KULTURA: dziedziny kultury (muzyka).	Częściowo zna i podaje słownictwo w zakresie następujących obszarów: ŻYCIE PRYWATNE: czynności życia codziennego, formy spędzania wolnego czasu; CZŁOWIEK: wygląd zewnętrzny, uczucia i emocje; MIEJSCE ZAMIESZKANIA: pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe; KULTURA: dziedziny kultury (muzyka). • Popełniając dość liczne błędy, stosuje w zdaniach czasowniki:	W większości zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo w zakresie następujących obszarów: ŻYCIE PRYWATNE: czynności życia codziennego, formy spędzania wolnego czasu; CZŁOWIEK: wygląd zewnętrzny, uczucia i emocje; MIEJSCE ZAMIESZKANIA: pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe; KULTURA: dziedziny kultury (muzyka).	Zna i poprawnie podaje słownictwo w zakresie następujących obszarów: ŻYCIE PRYWATNE: czynności życia codziennego, formy spędzania wolnego czasu; CZŁOWIEK: wygląd zewnętrzny, uczucia i emocje; MIEJSCE ZAMIESZKANIA: pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe; KULTURA: dziedziny kultury (muzyka). • Swobodnie stosuje w zdaniach

	• Słabo zna i z trudem stosuje w zdaniach czasowniki: <i>love, like, don't mind, don't like, hate +ing.</i> • Słabo zna i z trudem stosuje okoliczniki częstotliwości: <i>sometimes, often, hardly ever, never, once/twice a week, every (Saturday).</i> • Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące, pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present simple.</i> • Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące, pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present continuous.</i> • Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące, pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past simple.</i> • Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące, pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present perfect.</i>	<i>love, like, don't mind, don't like, hate +ing.</i> • Z pewnym trudem stosuje okoliczniki częstotliwości: <i>sometimes, often, hardly ever, never, once/twice a week, every (Saturday).</i> • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i>, popełniając dość liczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present continuous</i>, popełniając dość liczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past simple</i>, popełniając dość liczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i>, popełniając dość liczne błędy.	• Popołniając drobne błędy, stosuje w zdaniach czasowniki: <i>love, like, don't mind, don't like, hate +ing.</i> • Podaje przyimki miejsca: okoliczniki częstotliwości: <i>sometimes, often, hardly ever, never, once/twice a week, every (Saturday).</i> • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i>, popełniając nieliczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present continuous</i>, popełniając nieliczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past simple</i>, popełniając nieliczne błędy. • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i>, popełniając nieliczne błędy.	czasowniki: <i>love, like, don't mind, don't like, hate +ing.</i> • Podaje i poprawnie stosuje przyimki miejsca: okoliczniki częstotliwości: <i>sometimes, often, hardly ever, never, once/twice a week, every (Saturday).</i> • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present simple.</i> • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present continuous.</i> • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past simple.</i> • Tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i>, popełniając nieliczne błędy.
Znajomość środków językowych Unit 1	• Słabo zna i z trudem podaje, zawody związane z filmem, zawody i związane z nimi czynności. • Słabo zna i popełnia liczne błędy, podając nazwiska twórców i nazwy ich dzieł	• Popołniając dość liczne błędy, podaje zawody związane z filmem, zawody i związane z nimi czynności. • Częściowo zna nazwiska twórców i nazwy ich dzieł (rodzaje filmów), nazwy	• Na ogół poprawnie podaje zawody związane z filmem, zawody i związane z nimi czynności. • Na ogół poprawnie podaje nazwiska twórców i nazwy ich dzieł (rodzaje filmów), nazwy	• Z łatwością i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje zawody związane z filmem, zawody i związane z nimi czynności. • Z łatwością i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje nazwiska twórców i nazwy ich

	(rodzaje filmów), nazwy dziedzin kultury (gatunki filmowe), rodzaje uczestnictwa w kulturze, rodzaje mediów. • Słabo zna słownictwo związane ze znajomymi i przyjaciółmi; z formami spędzania wolnego czasu. • Słabo zna nazwy artykułów spożywczych. • Słabo zna i z trudem nazywa zainteresowania(swoje/innych osób). • Popołniając liczne błędy, buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Present simple</i>. • Popołniając liczne błędy, buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Past simple</i>. • Słabo zna zasady tworzenia zdań przydawkowych z zaimkami: <i>who, what, whose, where, when, that</i>; posługując się nimi, popołnia liczne błędy. • Popołniając liczne błędy, tworzy pytania grzecznościowe z <i>would like</i> i <i>shall</i>. • Słabo zna i z trudem stosuje czas <i>Present simple</i> do opisu procesu. • Słabo zna zasady opisywania kolejności etapów procesu i popołnia liczne błędy, stosując słowa: <i>First, Then, Finally</i>.	dziedzin kultury (gatunki filmowe), rodzaje uczestnictwa w kulturze, rodzaje mediów. • Częściowo zna słownictwo ze znajomymi i przyjaciółmi; z formami spędzania wolnego czasu i popołnia dość liczne błędy podając je. • Częściowo zna nazwy artykułów spożywczych i popołnia dość liczne błędy podając je. • Częściowo zna zainteresowania (swoje/ innych osób) i popołnia dość liczne błędy nazywając je. • Buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Present simple</i>, popołniając dość liczne błędy. • Buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Past simple</i>, popołniając dość liczne błędy. • Popołniając dość liczne błędy, tworzy zdania przydawkowe z zaimkami: <i>who, what, whose, where, when, that</i>. • Popołniając dość liczne błędy, tworzy pytania grzecznościowe z <i>would like</i> i <i>shall</i>. • Zna czas <i>Present simple</i> do opisu procesu, ale popołnia dość liczne błędy. • Słabo zna zasady opisywania kolejności etapów procesu i popołnia dość liczne błędy, stosując słowa: <i>First, Then, Finally</i>. • Słabo zna określenia czasu	dziedzin kultury (gatunki filmowe), rodzaje uczestnictwa w kulturze, rodzaje mediów. • Zna słownictwo związane ze znajomymi i przyjaciółmi; z formami spędzania wolnego czasu; podaje je popołniając nieliczne błędy. • Zna nazwy artykułów spożywczych; podaje je popołniając nieliczne błędy. • Zna i nazywa zainteresowania (swoje/ innych osób) popołniając nieliczne błędy. • Bez większego trudu i na ogół poprawnie buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Present simple</i>. • Bez większego trudu i na ogół poprawnie buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Past simple</i>. • Zna zasady tworzenia zdań przydawkowych z zaimkami: <i>who, what, whose, where, when, that</i> i zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje. • Zazwyczaj poprawnie tworzy pytania grzecznościowe z <i>would like</i> i <i>shall</i>. • Zna czas <i>Present simple</i> do opisu procesu i zazwyczaj poprawnie się nim posługuje. • Zna zasady opisywania kolejności etapów procesu i zazwyczaj poprawnie stosuje słowa: <i>First, Then, Finally</i>. • Zna określenia czasu typowe dla czasu <i>Past simple</i> i zazwyczaj poprawnie się nimi	dzieł (rodzaje filmów), nazwy dziedzin kultury (gatunki filmowe), rodzaje uczestnictwa w kulturze, rodzaje mediów. • Zna i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie podaje słownictwo związane ze znajomymi i przyjaciółmi; z formami spędzania wolnego czasu. • Zna i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie podaje nazwy artykułów spożywczych. • Zna i bezbłędnie nazywa zainteresowania(swoje/innych osób). • Z łatwością i poprawnie buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Present simple</i>. • Z łatwością i poprawnie buduje pytania szczegółowe w czasie <i>Past simple</i>. • Zna zasady tworzenia zdań przydawkowych z zaimkami: <i>who, what, whose, where, when, that</i> i zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Poprawnie tworzy pytania grzecznościowe z <i>would like</i> i <i>shall</i>. • Zna czas <i>Present simple</i> do opisu procesu i zawsze poprawnie się nim posługuje. • Zna zasady opisywania kolejności etapów procesu i bezbłędnie stosuje słowa: <i>First, Then,</i>
--	---	--	---	---

	• Słabo zna określenia czasu typowe dla czasu <i>Past simple</i> i stosując je popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z czasownikiem <i>used to</i>; posługując się nimi, popełnia liczne błędy. • Słabo zna formy <i>Past simple</i> czasowników regularnych i nieregularnych; tworząc je popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady i stosując je w zdaniach popełnia liczne błędy: <i>so, such, such a(n)</i>.	typowe dla czasu <i>Past simple</i> i stosując je popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z czasownikiem <i>used to</i>; posługując się nimi, popełnia dość liczne błędy. • Słabo zna formy <i>Past simple</i> czasowników regularnych i nieregularnych; tworząc je popełnia dość liczne błędy. • Słabo zna zasady i stosując je w zdaniach popełnia dość liczne błędy: <i>so, such, such a(n)</i>.	posługuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z czasownikiem <i>used to</i> i przeważnie poprawnie je stosuje. • Zna formy <i>Past simple</i> czasowników regularnych i nieregularnych i przeważnie poprawnie je stosuje. • Zna zasady i stosując je w zdaniach, popełnia mało błędów: <i>so, such, such a(n)</i>.	<i>Finally.</i> • Zna określenia czasu typowe dla czasu <i>Past simple</i> i zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z czasownikiem <i>used to</i> i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna formy <i>Past simple</i> czasowników regularnych i nieregularnych i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady i stosując je w zdaniach, nie popełnia błędów: <i>so, such, such a(n)</i>.
Znajomość środków językowych Unit 2	• Słabo zna i z trudem podaje wyrazy określające: wygląd zewnętrzny, rzeczy osobiste, uczucia i emocje. • Słabo zna i z trudem potrafi nazwać czynności życia codziennego. • Słabo zna i z trudem potrafi nazwać wydarzenia i zjawiska społeczne. • Słabo zna i z trudem potrafi podać słownictwo związane z domem i jego okolicą. • Słabo zna i z trudem potrafi nazwać tradycje i zwyczaje. • Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi z czasownikiem <i>have/has (not) got</i>.	• Częściowo zna i umie podać wyrazy określające: wygląd zewnętrzny, rzeczy osobiste, uczucia i emocje. • Częściowo zna i umie nazwać czynności życia codziennego. • Częściowo zna i umie nazwać wydarzenia i zjawiska społeczne. • Częściowo zna i potrafi podać słownictwo związane z domem i jego okolicą. • Częściowo zna i umie nazwać tradycje i zwyczaje. • Czasem popełniając błędy, tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi z czasownikiem <i>have/has (not) got</i>. • Czasem popełniając błędy,	• Na ogół zna i umie podać wyrazy określające: wygląd zewnętrzny, rzeczy osobiste, uczucia i emocje. • Na ogół zna i umie nazwać czynności życia codziennego. • Na ogół zna i umie nazwać wydarzenia i zjawiska społeczne. • Na ogół zna i umie podać słownictwo związane z domem i jego okolicą. • Na ogół zna i umie nazwać tradycje i zwyczaje. • Zazwyczaj poprawnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi z czasownikiem <i>have/has (not) got</i>. • Zazwyczaj poprawnie tworzy	• Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje wyrazy określające: wygląd zewnętrzny, rzeczy osobiste, uczucia i emocje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie nazywa czynności życia codziennego. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie nazywa wydarzenia i zjawiska społeczne. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje słownictwo związane z domem i jego okolicą. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie nazywa tradycje i zwyczaje. • Swobodnie i poprawnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi z czasownikiem <i>have/has (not) got</i>. • Swobodnie i poprawnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i

	- Nieudolnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past continuous</i>. - Nieudolnie tworzy zdania z czasem <i>Past continuous</i> i spójnikami <i>when/while</i> (np. do opisanía czynności, które wydarzyły się w określonym momencie w przeszłości). - Słabo zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Past continuous</i>. - Słabo zna określniki: <i>a, a(n), the, Ø</i>. - Słabo rozumie użycie czasu <i>Present simple</i> w nagłówkach prasowych. - Słabo zna zasady tworzenia zdań przydawkowych. - Słabo zna nieregularne formy liczby mnogiej rzeczowników.	tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past continuous</i>. - Czasem, popełniając błędy, tworzy zdania z czasem <i>Past continuous</i> i spójnikami <i>when/while</i> (np. do opisanía czynności, które wydarzyły się w określonym momencie w przeszłości). - Zna zasady pytań szczegółowych w czasie <i>Past continuous</i>; stosując je, popełnia dość liczne błędy. - Zna określniki: <i>a, a(n), the, Ø</i>; stosując je, często popełnia błędy. - Na ogół rozumie użycie czasu <i>Present simple</i> w nagłówkach prasowych. - Zna zasady tworzenia zdań przydawkowych; stosując je, popełnia dość liczne błędy. - Zna nieregularne formy liczby mnogiej rzeczowników i stosuje je, popełniając dość liczne błędy.	zdania twierdzące, przeczące i pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past continuous</i>. - Zazwyczaj poprawnie tworzy zdania z czasem <i>Past continuous</i> i spójnikami <i>when/while</i> (np. do opisanía czynności, które wydarzyły się w określonym momencie w przeszłości). - Zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Past continuous</i>; stosując je, popełnia drobne błędy. - Zna określniki: <i>a, a(n), the, Ø</i>; stosując je, czasem popełnia błędy. - Zazwyczaj rozumie użycie czasu <i>Present simple</i> w nagłówkach prasowych. - Zna zasady tworzenia zdań przydawkowych; stosując je, popełnia drobne błędy. - Zna zasady tworzenia nieregularnych form liczby mnogiej rzeczowników i stosuje je, popełniając drobne błędy.	pytające oraz krótkie odpowiedzi w czasie <i>Past continuous</i>. - Swobodnie i poprawnie tworzy zdania z czasem <i>Past continuous</i> i spójnikami <i>when/while</i> (np. do opisanía czynności, które wydarzyły się w określonym momencie w przeszłości). - Zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Past continuous</i> i poprawnie je stosuje. - Zna określniki: <i>a, a(n), the, Ø</i> i poprawnie je stosuje. - Rozumie użycie czasu <i>Present simple</i> w nagłówkach prasowych. - Zna zasady tworzenia zdań przydawkowych i poprawnie je stosuje. - Zna zasady tworzenia nieregularnych form liczby mnogiej rzeczowników i poprawnie je stosuje.
Znajomość środków językowych Unit 3	- Słabo zna i z trudem podaje nazwy umiejętności i zainteresowań (swoich lub innych osób). - Słabo zna i z trudem podaje nazwy form spędzania czasu wolnego i czynności życia codziennego. - Słabo zna słownictwo z zakresu: baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, orientacja w terenie;	- Częściowo zna i podaje nazwy umiejętności i zainteresowań (swoich lub innych osób). - Częściowo zna i podaje nazwy form spędzania czasu wolnego i czynności życia codziennego; czasem popełnia błędy. - Częściowo zna słownictwo z zakresu: baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, orientacja w terenie; czasem popełnia błędy.	- W większości zna i poprawnie stosuje nazwy umiejętności i zainteresowań (swoich lub innych osób). - Zna i na ogół poprawnie podaje nazwy form spędzania czasu wolnego i czynności życia codziennego. - Zna słownictwo z zakresu: baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, orientacja w terenie, i najczęściej poprawnie je stosuje.	- Zna i poprawnie stosuje nazwy umiejętności i zainteresowań (swoich lub innych osób). - Zna i poprawnie podaje nazwy form spędzania czasu wolnego i czynności życia codziennego. - Zna i poprawnie stosuje słownictwo z zakresu: baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, orientacja w

	stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna słownictwo z zakresu: uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła; stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna słownictwo z zakresu: uprawianie sportu; stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna słownictwo z zakresu: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych; stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna słownictwo z zakresu: rośliny i zwierzęta, krajobraz; stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i> (do opisu wymarzonych wakacji) i stosując je, popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Present continuous</i> (do opisu czynności w teraźniejszości). • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i> z wykorzystaniem <i>for, since, already, yet, never, ever, just</i>.	• Częściowo zna słownictwo z zakresu: uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła; stosując je, czasem popełnia błędy. • Częściowo zna słownictwo z zakresu: uprawianie sportu; stosując je, czasem popełnia błędy. • Częściowo zna słownictwo z zakresu: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych; stosując je, czasem popełnia błędy. • Częściowo zna słownictwo z zakresu: rośliny i zwierzęta, krajobraz; stosując je, czasem popełnia błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i> (do opisu wymarzonych wakacji); stosując je, czasem popełnia błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Present continuous</i> (do opisu czynności w teraźniejszości); stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i> z wykorzystaniem <i>for, since, already, yet, never, ever, just</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady	• Zna słownictwo z zakresu: uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła, i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna słownictwo z zakresu: uprawianie sportu i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna słownictwo z zakresu: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna słownictwo z zakresu: rośliny i zwierzęta, krajobraz i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i> (do opisu wymarzonych wakacji) i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Present continuous</i> (do opisu czynności w teraźniejszości) i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i> z wykorzystaniem <i>for, since, already, yet, never, ever, just</i> i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań z konstrukcją <i>be going to</i> i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań trybu rozkazującego do	terenie. • Zna i poprawnie stosuje słownictwo z zakresu: uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła. • Zna i poprawnie stosuje słownictwo z zakresu: uprawianie sportu. • Zna i poprawnie stosuje słownictwo z zakresu: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych. • Zna i poprawnie stosuje słownictwo z zakresu: rośliny i zwierzęta, krajobraz. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present simple</i> (do opisu wymarzonych wakacji) i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna i poprawnie stosuje zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Present continuous</i> (do opisu czynności w teraźniejszości). • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających oraz krótkich odpowiedzi w czasie <i>Present perfect</i> z wykorzystaniem <i>for, since, already, yet, never, ever, just</i> i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań z konstrukcją <i>be going to</i> i zawsze
--	---	---	---	--

	• Słabo zna zasady tworzenia zdań z konstrukcją <i>be going to</i>. • Słabo zna zasady tworzenia trybu rozkazującego do instrukcji i wskazówek. • Słabo zna zasady użycia czasu <i>Present simple</i> dla rozkładów jazdy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Past simple</i> z określeniami czasu: <i>yesterday, ...ago, last ..., in July, at 2 o'clock, when I was young</i>. • Słabo zna zasady tworzenia pytań szczegółowych (<i>Where, When, What</i>) w czasie <i>Past simple</i>. • Słabo zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Present perfect (How long)</i>. • Słabo zna zasady użycia czasu <i>Present continuous</i> do opisanie czynności wykonywanej w danej chwili oraz do opisanie najbliższej zaplanowanej przyszłości. • Słabo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i>.	tworzenia zdań z konstrukcją <i>be going to</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia trybu rozkazującego do instrukcji i wskazówek; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady użycia czasu <i>Present simple</i> dla rozkładów jazdy; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Past simple</i> z określeniami czasu: <i>yesterday, ...ago, last ..., in July, at 2 o'clock, when I was young</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia pytań szczegółowych (<i>Where, When, What</i>) w czasie <i>Past simple</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Present perfect (How long)</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady użycia czasu <i>Present continuous</i> do opisanie czynności wykonywanej w danej chwili oraz do opisanie najbliższej zaplanowanej przyszłości; stosuje je, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i>; stosuje je, czasem popełniając błędy.	instrukcji i wskazówek i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady użycia czasu <i>Present simple</i> dla rozkładów jazdy i najczęściej poprawnie je stosuje • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Past simple</i> z określeniami czasu: <i>yesterday, ...ago, last ..., in July, at 2 o'clock, when I was young</i> i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia pytań szczegółowych (<i>Where, When, What</i>) w czasie <i>Past simple</i> i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Present perfect (How long)</i> i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady użycia czasu <i>Present continuous</i> do opisanie czynności wykonywanej w danej chwili oraz do opisanie najbliższej zaplanowanej przyszłości i najczęściej poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> i najczęściej poprawnie je stosuje.	poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań trybu rozkazującego do instrukcji i wskazówek i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady użycia czasu <i>Present simple</i> dla rozkładów jazdy i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Past simple</i> z określeniami czasu: <i>yesterday, ...ago, last ..., in July, at 2 o'clock, when I was young</i> i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań twierdzących w czasie <i>Past simple</i> z określeniami czasu: <i>yesterday, ...ago, last ..., in July, at 2 o'clock, when I was young</i> i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia pytań szczegółowych w czasie <i>Present perfect (How long)</i> i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady użycia czasu <i>Present continuous</i> do opisanie czynności wykonywanej w danej chwili oraz do opisanie najbliższej zaplanowanej przyszłości i zawsze poprawnie je stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> i zawsze poprawnie je stosuje.
--	--	---	---	--

Znajomość środków językowych Unit 4	• Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszarów: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, promocje, sprzedawanie, sposoby płatności, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszarów: rodzina, święta i uroczystości, formy spędzania wolnego czasu, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszaru: korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszarów: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszaru: uczenie się, popełniając liczne błędy. • Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszarów: cechy charakteru, umiejętności i zainteresowania, popełniając liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> (do definiowania pojęć) i popełnia dużo błędów. • Słabo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>There</i> (do definiowania pojęć) i popełnia dużo błędów.	• Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, promocje, sprzedawanie, sposoby płatności, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: rodzina, święta i uroczystości, formy spędzania wolnego czasu, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: tradycje i zwyczaje, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszaru: korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszaru: uczenie się, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: cechy charakteru, umiejętności i zainteresowania, czasem popełniając błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> (do definiowania pojęć) i nie zawsze poprawnie je stosuje. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>There</i> (do definiowania pojęć) i nie zawsze poprawnie je stosuje. • Częściowo zna i nie zawsze	• Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszarów: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, promocje, sprzedawanie, sposoby płatności. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszarów: rodzina, święta i uroczystości, formy spędzania wolnego czasu. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszaru: korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszarów: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszaru: uczenie się. • Zna i na ogół poprawnie podaje słownictwo z obszarów: cechy charakteru, umiejętności i zainteresowania. • Zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> (do definiowania pojęć) i zazwyczaj poprawnie stosuje. • Zna zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>There</i> (do definiowania pojęć) i zazwyczaj poprawnie stosuje. • Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i>.	• Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszarów: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, promocje, sprzedawanie, sposoby płatności. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszarów: rodzina, święta i uroczystości, formy spędzania wolnego czasu. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszaru: korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszaru: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszaru: uczenie się. • Zna i zawsze poprawnie podaje słownictwo z obszaru: cechy charakteru, umiejętności i zainteresowania. • Zna i zawsze poprawnie stosuje zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>It</i> (do definiowania pojęć). • Zna i zawsze poprawnie stosuje zasady tworzenia zdań z podmiotem <i>There</i> (do definiowania pojęć).
--	---	---	---	---

	• Słabo zna i popełnia dużo błędów, stosując czas <i>Present simple</i>. • Słabo zna zasady i popełnia dużo błędów, stosując przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu wyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Słabo zna zasady i popełnia dużo błędów, stosując przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu najwyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Słabo zna zasady i popełnia dużo błędów, stosując przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu równym używając struktury: <i>(not) as ... as</i>. • Słabo zna zasady tworzenia zdań z: <i>too, enough, not enough</i>; popełnia liczne błędy posługując się nimi. • Słabo zna zasady zastępowania powtarzających się rzeczowników zaimkami <i>one</i> w l. poj. i <i>ones</i> w l. mn. i zazwyczaj potrafi je poprawnie stosować (np. podczas wybierania z gamy produktów, które chcemy kupić); popełnia liczne błędy posługując się nimi. • Słabo zna zasady tworzenia wybranych przymiotników o znaczeniu przeciwnym przez dodawanie przedrostka (<i>un-</i>) przyrostków (<i>-ful, -less</i>) (np. do opisywania produktów/ towarów) i stosując je popełnia	poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i>. • Częściowo zna zasady i nie zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu wyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Częściowo zna zasady i nie zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu najwyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Częściowo zna zasady i nie zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu równym używając struktury: <i>(not) as ... as</i>. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań z: <i>too, enough, not enough</i> i nie zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Częściowo zna zasady zastępowania powtarzających się rzeczowników zaimkami <i>one</i> w l. poj. i <i>ones</i> w l. mn. i zazwyczaj potrafi je poprawnie stosować (np. podczas wybierania z gamy produktów, które chcemy kupić); czasem popełnia błędy posługując się nimi. • Częściowo zna zasady tworzenia wybranych przymiotników o znaczeniu przeciwnym przez dodawanie przedrostka (<i>un-</i>) przyrostków (<i>-ful, -less</i>) (np. do opisywania produktów/ towarów) i nie zawsze poprawnie je stosuje. • Częściowo zna inne zasady tworzenia przymiotników o znaczeniu przeciwnym (<i>well-</i>	• Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu wyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu najwyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu równym używając struktury: <i>(not) as ... as</i>. • Zna zasady tworzenia zdań z: <i>too, enough, not enough</i> i zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady zastępowania powtarzających się rzeczowników zaimkami <i>one</i> w l. poj. i <i>ones</i> w l. mn. i zazwyczaj potrafi je poprawnie stosować (np. podczas wybierania z gamy produktów, które chcemy kupić) i zazwyczaj potrafi je poprawnie stosować. • Zna zasady tworzenia wybranych przymiotników o znaczeniu przeciwnym przez dodawanie przedrostka (<i>un-</i>) przyrostków (<i>-ful, -less</i>) (np. do opisywania produktów/ towarów) i zazwyczaj poprawnie je stosuje. • Zna inne zasady tworzenia przymiotników o znaczeniu przeciwnym (<i>well-made, badly</i>	• Zna i zawsze poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i>. • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu wyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu najwyższym (do opisywania oferty wakacyjnej/ handlowej). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje przymiotniki regularne i nieregularne w stopniu równym używając struktury: <i>(not) as ... as</i> • Zna zasady tworzenia zdań z: <i>too, enough, not enough</i> i bezbłędnie, lub niemal bezbłędnie, się nimi posługuje. • Zna zasady zastępowania powtarzających się rzeczowników zaimkami <i>one</i> w l. poj. i <i>ones</i> w l. mn. i zazwyczaj potrafi je poprawnie stosować (np. podczas wybierania z gamy produktów, które chcemy kupić) i zawsze potrafi je poprawnie stosować. • Zna zasady tworzenia wybranych przymiotników o znaczeniu przeciwnym przez dodawanie przedrostka (<i>un-</i>) przyrostków (<i>-ful, -less</i>) (np. do opisywania produktów/ towarów) i zawsze poprawnie je stosuje.
--	---	---	---	---

	liczne błędy. • Słabo zna inne zasady tworzenia przymiotników o znaczeniu przeciwnym (<i>well-made, badly made</i>); popełnia liczne błędy posługując się nimi. • Słabo zna zasady tworzenia zdań z czasownikiem <i>look</i> + przymiotnikiem i stosując je popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia regularnych i nieregularnych przysłówków sposobu w stopniu wyższym i najwyższym; popełnia liczne błędy posługując się nimi.	<i>made, badly made</i>); nie zawsze poprawnie je stosuje. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań z czasownikiem <i>look</i> + przymiotnikiem i nie zawsze poprawnie je stosuje. • Częściowo zna zasady tworzenia regularnych i nieregularnych przysłówków sposobu w stopniu wyższym i najwyższym i nie zawsze poprawnie je stosuje.	<i>made</i>) i zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady tworzenia zdań z czasownikiem <i>look</i> + przymiotnikiem) i zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady tworzenia regularnych i nieregularnych przysłówków sposobu w stopniu wyższym i najwyższym i zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje.	• Zna inne zasady tworzenia przymiotników o znaczeniu przeciwnym (<i>well-made, badly made</i>) i zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady tworzenia zdań z czasownikiem <i>look</i> + przymiotnikiem) i zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Zna zasady tworzenia regularnych i nieregularnych przysłówków sposobu w stopniu wyższym i najwyższym i zawsze poprawnie się nimi posługuje.
Znajomość środków językowych Unit 5	• Słabo zna i z trudem podaje słownictwo z obszarów: odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych. • Z trudem i popełniając liczne błędy posługuje się słownictwem z obszarów: twórcy i ich dzieła, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze. • Słabo zna zasady i, popełniając liczne błędy, tworzy rzeczowniki od czasowników za pomocą końcówek <i>-ion, -tion, -ation, -y, -ery, -ment</i>. • Słabo zna zasady i popełniając błędy, tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>.	• Częściowo zna i podaje słownictwo z obszarów: odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych; popełnia dość liczne błędy. • Czasem popełniając błędy, posługuje się słownictwem z obszarów: twórcy i ich dzieła, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze. • Częściowo zna zasady i czasem popełniając błędy, tworzy rzeczowniki od czasowników za pomocą końcówek <i>-ion, -tion, -ation, -y, -ery, -ment</i>. • Częściowo zna zasady i, czasem popełniając błędy, tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. • Częściowo zna zasady i, czasem	• Zna i zazwyczaj poprawnie podaje słownictwo z obszarów: odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych. • Popełniając drobne błędy, posługuje się słownictwem z obszarów: twórcy i ich dzieła, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze. • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie tworzy rzeczowniki od czasowników za pomocą końcówek <i>-ion, -tion, -ation, -y, -ery, -ment</i>. • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. • Zna zasady i zazwyczaj	• Zna i z łatwością podaje słownictwo z obszarów: odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych. • Bez trudu i poprawnie posługuje się słownictwem z obszarów: twórcy i ich dzieła, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze. • Zna zasady i zawsze poprawnie tworzy rzeczowniki od czasowników za pomocą końcówek <i>-ion, -tion, -ation, -y, -ery, -ment</i>. • Zna zasady i zawsze poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>.

	• Słabo zna zasady i z trudem, popełniając liczne błędy, tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (np. o dawnych wynalazkach). • Słabo zna zasady i z trudem, popełniając liczne błędy, stosuje wykrzykniki: <i>How...!, What a(n) ...!</i> (dot. wyrażania opinii). • Słabo zna zasady tworzenia i z trudem, popełniając liczne błędy, tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. (dot. znanych współczesnych artystów). • Słabo zna zasady i z trudem, popełniając liczne błędy, tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (dot. znanych dawnych artystów). • Słabo zna zasady i z trudem stosuje w zdaniach przymiotniki z przymkami (<i>good at, excited about, afraid of</i>), popełniając liczne błędy. • Popełniając liczne błędy, stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego zawodów. • Popełniając liczne błędy stosuje przysłówki <i>First, Then, Finally</i>.	popełniając błędy, tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (np. o dawnych wynalazkach). • Częściowo zna zasady i, czasem popełniając błędy, stosuje wykrzykniki: <i>How...!, What a(n) ...!</i> (dot. wyrażania opinii). • Częściowo zna zasady tworzenia i, czasem popełniając błędy, tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. (dot. znanych współczesnych artystów). • Częściowo zna zasady i tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (dot. znanych dawnych artystów); czasami popełnia błędy. • Częściowo zna zasady i stosuje w zdaniach przymiotniki z przymkami (<i>good at, excited about, afraid of</i>); czasami popełnia błędy. • Nie zawsze poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego zawodów. • Nie zawsze poprawnie stosuje przysłówki <i>First, Then, Finally</i>.	poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (np. o dawnych wynalazkach). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje wykrzykniki: <i>How...!, What a(n) ...!</i> (dot. wyrażania opinii). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. (dot. znanych współczesnych artystów). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (dot. znanych dawnych artystów). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje w zdaniach przymiotniki z przymkami (<i>good at, excited about, afraid of</i>). • Zazwyczaj poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego zawodów. • Na ogół poprawnie stosuje przysłówki <i>First, Then, Finally</i>.	• Zna zasady i zawsze poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (np. o dawnych wynalazkach). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje wykrzykniki: <i>How...!, What a(n) ...!</i> (dot. wyrażania opinii). • Zna zasady i zawsze poprawnie tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Present simple</i>. (dot. znanych współczesnych artystów). • Zna zasady i zawsze poprawnie tworzy pytania ogólne, szczegółowe i odpowiedzi na nie w stronie biernej w czasie <i>Past simple</i> (dot. znanych dawnych artystów). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje w zdaniach przymiotniki z przymkami (<i>good at, excited about, afraid of</i>). • Poprawnie stosuje stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego zawodów. • Poprawnie stosuje przysłówki <i>First, Then, Finally</i>.
Znajomość środków językowych Unit 6	• Słabo zna i z trudem podaje wymagane wyrazy z obszarów: uprawianie sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe.	• Częściowo zna i podaje wymagane wyrazy z obszarów: uprawianie sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe.	• Zna i podaje większość wymaganych wyrazów z obszarów: uprawianie sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe. • Zna i podaje większość	• Zna i z łatwością podaje wymagane wyrazy z obszarów: uprawianie sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe.

	• Słabo zna i z trudem podaje wymagane wyrazy z obszarów: tryb życia, choroby i ich objawy. • Popołniając liczne błędy, stosuje w zdaniach tryb rozkazujący do udzielania wskazówek i wydawania instrukcji (dot. np. zdrowego stylu życia). • Popołniając liczne błędy, stosuje czas <i>Present continuous</i> do opisywania zdjęć. • Popołniając liczne błędy, próbuje posługiwać się czasami <i>Past simple</i> i <i>Past continuous</i> do opisywania wydarzenia przeszłego, które miało miejsce, gdy działa się inna czynność przeszła (dot. np. urazów/wypadków, które wydarzyły się podczas uprawiania sportu). • Popołniając liczne błędy, stara się stosować spójniki <i>when</i> i <i>while</i>. • Popołnia liczne błędy, stosując czasownik <i>should/shouldn't</i> do udzielenia rady (dot. np. odpowiedniego dla kogoś sportu) – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Popołnia liczne błędy, stosując czasownik <i>can/could</i> do wyrażenia zgody/pozwolenia lub opisanie umiejętności – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Popołnia liczne błędy, stosując czasownik <i>be allowed to</i> do	• Częściowo zna i podaje wymagane wyrazy z obszarów: tryb życia, choroby i ich objawy. • Nie zawsze poprawnie stosuje w zdaniach tryb rozkazujący do udzielania wskazówek i wydawania instrukcji (dot. np. zdrowego stylu życia). • Nie zawsze poprawnie stosuje czas <i>Present continuous</i> do opisywania zdjęć. • Nie zawsze poprawnie posługuje się czasami <i>Past simple</i> i <i>Past continuous</i> do opisywania wydarzenia przeszłego, które miało miejsce, gdy działa się inna czynność przeszła (dot. np. urazów/wypadków, które wydarzyły się podczas uprawiania sportu). • Nie zawsze poprawnie stosuje spójniki <i>when</i> i <i>while</i>. • Popołnia dość liczne błędy, stosując czasownik <i>should/shouldn't</i> do udzielenia rady (dot. np. odpowiedniego dla kogoś sportu) – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Popołnia dość liczne błędy, stosując czasownik <i>can/could</i> do wyrażenia zgody/pozwolenia lub opisanie umiejętności – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Popołnia dość liczne błędy, stosując czasownik <i>be allowed to</i> do mówienia o tym, czy mogło	wymaganych wyrazów z obszarów: tryb życia, choroby i ich objawy. • Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje w zdaniach tryb rozkazujący do udzielania wskazówek i wydawania instrukcji (dot. np. zdrowego stylu życia). • Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje czas <i>Present continuous</i> do opisywania zdjęć. • Na ogół poprawnie posługuje się czasami <i>Past simple</i> i <i>Past continuous</i> do opisywania wydarzenia przeszłego, które miało miejsce, gdy działa się inna czynność przeszła (dot. np. urazów/wypadków, które wydarzyły się podczas uprawiania sportu). • Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje spójniki <i>when</i> i <i>while</i>. • Zazwyczaj poprawnie stosuje czasownik <i>should/shouldn't</i> do udzielenia rady (dot. np. odpowiedniego dla kogoś sportu) – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Zazwyczaj poprawnie stosuje czasownik <i>can/could</i> do wyrażenia zgody/pozwolenia lub opisanie umiejętności – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Zazwyczaj poprawnie stosuje czasownik <i>be allowed to</i> do mówienia o tym, czy mogło się/wolno było coś zrobić w przeszłości.	• Zna i z łatwością podaje wymagane wyrazy z obszarów: tryb życia, choroby i ich objawy. • Zna i zawsze poprawnie stosuje w zdaniach tryb rozkazujący do udzielania wskazówek i wydawania instrukcji (dot. np. zdrowego stylu życia). • Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje czas <i>Present continuous</i> do opisywania zdjęć. • Poprawnie posługuje się czasami <i>Past simple</i> i <i>Past continuous</i> do opisywania wydarzenia przeszłego, które miało miejsce, gdy działa się inna czynność przeszła (dot. np. urazów/wypadków, które wydarzyły się podczas uprawiania sportu). • Poprawnie stosuje spójniki <i>when</i> i <i>while</i>. • Poprawnie stosuje czasownik <i>should/shouldn't</i> do udzielenia rady (dot. np. odpowiedniego dla kogoś sportu) – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Poprawnie stosuje czasownik <i>can/could</i> do wyrażenia zgody/pozwolenia lub opisanie umiejętności – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. • Poprawnie stosuje czasownik <i>be</i>
--	--	--	--	--

	mówienia o tym, czy mogło się/wolno było coś zrobić w przeszłości. • Bardzo często popełnia błędy, zadając pytanie o pozwolenie <i>May I ...?</i> (styl formalny). • Bardzo często popełnia błędy, zadając pytanie o pozwolenie <i>Can I ...?</i> (styl nieformalny). • Bardzo często popełnia błędy, zadając pytanie <i>Could you ...?</i> (np. do wyrażenia prośby, żeby ktoś coś zrobił). • Popełniając liczne błędy, stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego reguł/instrukcji/ zasad. • Popełniając liczne błędy, stosuje czasowniki <i>must</i> i <i>have to</i> do opisanego tego, co się musi lub czego nie musi się robić – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Popełniając liczne błędy, stosuje czasownik <i>mustn't</i> do opisanego tego, czego nie wolno robić (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Popełnia liczne błędy w użyciu i pisowni liczebników porządkowych. • Popełniając liczne błędy, korzysta ze słów: <i>First of all, Second, Third, Finally</i> do opisanego etapów procesu.	się/wolno było coś zrobić w przeszłości. • Dość często popełnia błędy, zadając pytanie o pozwolenie <i>May I ...?</i> (styl formalny). • Dość często popełnia błędy, zadając pytanie o pozwolenie <i>Can I ...?</i> (styl nieformalny). • Dość często popełnia błędy, zadając pytanie <i>Could you ...?</i> (np. do wyrażenia prośby, żeby ktoś coś zrobił). • Nie zawsze poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego reguł/instrukcji/ zasad. • Nie zawsze poprawnie stosuje czasowniki <i>must</i> i <i>have to</i> do opisanego tego, co się musi lub czego nie musi się robić – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Nie zawsze poprawnie stosuje czasownik <i>mustn't</i> do opisanego tego, czego nie wolno robić (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Nie zawsze poprawnie używa i zapisuje liczebniki porządkowe. • Nie zawsze poprawnie korzysta ze słów: <i>First of all, Second, Third, Finally</i> do opisanego etapów procesu.	• Zazwyczaj poprawnie zadaje pytanie o pozwolenie <i>May I ...?</i> (styl formalny). • Zazwyczaj poprawnie zadaje pytanie o pozwolenie <i>Can I ...?</i> (styl nieformalny). • Zazwyczaj poprawnie zadaje pytanie <i>Could you ...?</i> (np. do wyrażenia prośby, żeby ktoś coś zrobił). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego reguł/instrukcji/zasad. • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje czasowniki <i>must</i> i <i>have to</i> do opisanego tego, co się musi lub czego nie musi się robić – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie stosuje czasownik <i>mustn't</i> do opisanego tego, czego nie wolno robić (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie używa i zapisuje liczebniki porządkowe. • Zna zasady i zazwyczaj poprawnie korzysta ze słów: <i>First of all, Second, Third, Finally</i> do opisanego etapów procesu.	<i>allowed to</i> do mówienia o tym, czy mogło się/wolno było coś zrobić w przeszłości. • Poprawnie zadaje pytanie o pozwolenie <i>May I ...?</i> (styl formalny). • Poprawnie zadaje pytanie o pozwolenie <i>Can I ...?</i> (styl nieformalny). • Poprawnie zadaje pytanie <i>Could you ...?</i> (np. do wyrażenia prośby, żeby ktoś coś zrobił). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje czas <i>Present simple</i> do opisanego reguł/instrukcji/zasad. • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje czasowniki <i>must</i> i <i>have to</i> do opisanego tego, co się musi lub czego nie musi się robić – w zdaniach twierdzących, przeczących, pytających i w krótkich odpowiedziach. (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Zna zasady i zawsze poprawnie stosuje czasownik <i>mustn't</i> do opisanego tego, czego nie wolno robić (dot. np. reguł w sportach indywidualnych i zespołowych). • Zna zasady i poprawnie używa i zapisuje liczebniki porządkowe. • Zna zasady i poprawnie korzysta ze słów: <i>First of all, Second, Third,</i>
--	--	--	--	---

				<i>Finally</i> do opisania etapów procesu.
Znajomość środków językowych Unit 7	- Słabo zna i z trudem podaje wymagane słowa z obszarów: umiejętności i zainteresowania, dane personalne, uczucia i emocje; popełnia liczne błędy. - Słabo zna i z trudem podaje wymagane słowa z obszarów: szkoła i jej pomieszczenia, zajęcia pozalekcyjne, życie szkoły, przedmioty nauczania, oceny szkolne, uczenie się, popełniając dość liczne błędy. - Słabo zna i z trudem nazywa formy spędzania czasu wolnego, popełniając liczne błędy. - Słabo zna i z trudem nazywa popularne zawody, popełniając liczne błędy. - Słabo zna i z trudem podaje wyrazy z obszaru: uczestnictwo w kulturze, popełniając liczne błędy. - Popełniając liczne błędy, z trudem używa <i>would like / wouldn't like</i> do mówienia o swoich zainteresowaniach, o tym, co chciałby a czego nie chciałby robić. - Popełniając liczne błędy, z trudem używa czasownika <i>should/shouldn't</i> do udzielania rad. - Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>Future simple</i> (do mówienia o naszych przewidywaniach dot.	- Częściowo zna i podaje wymagane słowa z obszarów: umiejętności i zainteresowania, dane personalne, uczucia i emocje; czasem popełnia błędy. - Częściowo zna i podaje wymagane słowa z obszarów: szkoła i jej pomieszczenia, zajęcia pozalekcyjne, życie szkoły, przedmioty nauczania, oceny szkolne, uczenie się, czasem popełniając błędy. - Częściowo zna i nazywa formy spędzania czasu wolnego, czasem popełniając błędy. - Częściowo zna i nazywa popularne zawody, czasem popełniając błędy. - Częściowo zna i podaje wyrazy z obszaru: uczestnictwo w kulturze, czasem popełniając błędy. - Częściowo zna i używa <i>would like / wouldn't like</i> do mówienia o swoich zainteresowaniach, o tym, co chciałby a czego nie chciałby robić, czasem popełniając błędy. - Częściowo zna i używa czasownika <i>should/shouldn't</i> do udzielania rad. - Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>Future simple</i> (do mówienia o naszych przewidywaniach dot. przyszłości) i często popełnia błędy.	- Zna i podaje większość wymaganych słów z obszarów: umiejętności i zainteresowania, dane personalne, uczucia i emocje. - Zna i podaje wymagane słowa z obszarów: szkoła i jej pomieszczenia, zajęcia pozalekcyjne, życie szkoły, przedmioty nauczania, oceny szkolne, uczenie się, popełniając nieliczne błędy. - Zna i nazywa formy spędzania czasu wolnego, popełniając nieliczne błędy. - Zna i nazywa popularne zawody, popełniając nieliczne błędy. - Zna i nazywa podaje wyrazy z obszaru: uczestnictwo w kulturze, popełniając nieliczne błędy. - Zna i używa <i>would like / wouldn't like</i> do mówienia o swoich zainteresowaniach, o tym, co chciałby a czego nie chciałby robić, popełniając nieliczne błędy. - Zna zasady tworzenia i zazwyczaj poprawnie używa czasownika <i>should/shouldn't</i> do udzielania rad. - Zna zasady tworzenia i zazwyczaj poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w czasie <i>Future simple</i> (do mówienia o naszych	- Zna i z łatwością podaje wymagane słowa z obszarów: umiejętności i zainteresowania, dane personalne, uczucia i emocje. - Zna i z łatwością podaje wymagane słowa z obszarów: szkoła i jej pomieszczenia, zajęcia pozalekcyjne, życie szkoły, przedmioty nauczania, oceny szkolne, uczenie się. - Zna i z łatwością nazywa formy spędzania czasu wolnego. - Zna i z łatwością nazywa popularne zawody. - Zna i z łatwością nazywa podaje wyrazy z obszaru: uczestnictwo w kulturze. - Zna używa <i>would like / wouldn't like</i> do mówienia o swoich zainteresowaniach, o tym, co chciałby a czego nie chciałby robić. - Zna zasady tworzenia i zawsze poprawnie używa czasownika <i>should/shouldn't</i> do udzielania rad. - Dobrze zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>Future simple</i> (do mówienia o naszych przewidywaniach dot. przyszłości) i poprawnie je stosuje. - Zna zasady tworzenia i zawsze poprawnie tworzy zdania

	przyszłości), popełniając liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących ze strukturą <i>be going to</i> do wyrażenia zamiaru; popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>Present continuous</i> do wyrażenia zaplanowanej przyszłości. • Rzadko poprawnie używa czasu <i>Present simple</i> do opisan planu zajęć; popełnia liczne błędy. • Słabo zna znaczenie czasownika modalnego <i>might / might not</i> i zazwyczaj niepoprawnie stosuje go w zdaniach. • Słabo zna zwroty: <i>would rather, would prefer (to), would like (to)</i> i zazwyczaj niepoprawnie stosuje je w pytaniach o preferencje i odpowiedziach na nie. • Słabo zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 0; popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 1; popełnia liczne błędy.	• Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących ze strukturą <i>be going to</i> do wyrażenia zamiaru i często popełnia błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>Present continuous</i> do wyrażenia zaplanowanej przyszłości; czasem popełnia błędy. • Częściowo zna zasady i używa czasu <i>Present simple</i> do opisan planu zajęć; często popełnia błędy. • Częściowo zna znaczenie czasownika modalnego <i>might / might not</i> i z pewnymi błędami tworzy z nim zdania. • Częściowo zna znaczenie zwrotów: <i>would rather, would prefer (to), would like (to)</i> i z pewnymi błędami stosuje je w pytaniach o preferencje i odpowiedziach na nie. • Częściowo zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 0; często popełnia błędy. • Częściowo zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 1; często popełnia błędy.	przewidywaniach dot. przyszłości). • Zna zasady tworzenia i zazwyczaj poprawnie tworzy zdania twierdzące, i przeczące i pytające ze strukturą <i>be going to</i> do wyrażenia zamiaru. • Zna zasady tworzenia i zazwyczaj poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w czasie <i>Present continuous</i> do wyrażenia zaplanowanej przyszłości. • Zna i zazwyczaj poprawnie używa czasu <i>Present simple</i> do opisan planu zajęć. • Zna znaczenie czasownika modalnego <i>might / might not</i> i zwykle poprawnie tworzy z nim zdania. • Zna znaczenie zwrotów: <i>would rather, would prefer (to), would like (to)</i> i zazwyczaj poprawnie stosuje je w pytaniach o preferencje i odpowiedziach na nie. • Zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 0 i zazwyczaj poprawnie stosuje je w zdaniach. • Zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 1 i zazwyczaj poprawnie stosuje je w zdaniach.	twierdzące i przeczące ze strukturą <i>be going to</i> do wyrażenia zamiaru. • Zawsze poprawnie tworzy zdania twierdzące i przeczące w czasie <i>Present continuous</i> do wyrażenia zaplanowanej przyszłości. • Bezbłędnie używa czasu <i>Present simple</i> do opisan planu zajęć. • Zna znaczenie czasownika modalnego <i>might / might not</i> i poprawnie tworzy z nim zdania. • Zna znaczenie zwrotów: <i>would rather, would prefer (to), would like (to)</i> i poprawnie stosuje je w pytaniach o preferencje i odpowiedziach na nie. • Zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 0 i zawsze poprawnie stosuje je w zdaniach. • Zna zasady tworzenia twierdzących i przeczących zdań warunkowych typu 1 i zawsze poprawnie stosuje je w zdaniach.
Znajomość środków językowych	• Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z następujących obszarów: tryb życia,	• Częściowo zna i stosuje słownictwo z następujących obszarów: tryb życia,	• Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z następujących obszarów: tryb	• Zna i z łatwością stosuje słownictwo z następujących obszarów: tryb życia,

Unit 8	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie; popełnia liczne błędy. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z obszaru: towary i ich ceny; popełnia liczne błędy. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z obszarów: styl życia, formy spędzania wolnego czasu; popełnia liczne błędy. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z obszarów: artykuły spożywcze, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowanie; popełnia liczne błędy. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje; popełnia liczne błędy. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo z obszarów: życie szkoły, przedmioty szkolne, zajęcia pozalekcyjne; popełnia liczne błędy. • Słabo zna zasady i popełniając liczne błędy, stara się używać czasu <i>Present simple</i> (np. do opisanie czyichś zwyczajów żywieniowych). • Słabo zna zasady i popełniając liczne błędy, używa czasu <i>Past simple</i> do opisywania wydarzeń przeszłych (np. co wczoraj było na śniadanie). • Słabo zna zasady i, popełniając liczne błędy, używa trybu rozkazującego (dot. np. instrukcji prawidłowego żywienia/odżywiania się). • Słabo zna zasady i, popełniając	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie; czasami popełnia błędy. • Częściowo zna i stosuje słownictwo z obszaru: towary i ich ceny; czasami popełnia błędy. • Częściowo zna i stosuje słownictwo z obszarów: styl życia, formy spędzania wolnego czasu; czasami popełnia błędy. • Częściowo zna i stosuje słownictwo z obszarów: artykuły spożywcze, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowanie. • Częściowo zna i stosuje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje; czasami popełnia błędy. • Częściowo zna i stosuje słownictwo z obszarów: życie szkoły, przedmioty szkolne, zajęcia pozalekcyjne; czasami popełnia błędy. • Częściowo zna zasady i popełniając błędy, używa czasu <i>Present simple</i> (np. do opisanie czyichś zwyczajów żywieniowych). • Częściowo zna zasady i popełniając błędy, używa czasu <i>Past simple</i> do opisywania wydarzeń przeszłych (np. co wczoraj było na śniadanie). • Częściowo zna zasady i popełniając błędy używa trybu rozkazującego (dot. np. instrukcji prawidłowego żywienia/odżywiania się). • Częściowo zna zasady i popełniając błędy, tworzy zdania	życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie. • Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z obszaru: towary i ich ceny. • Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z obszarów: styl życia, formy spędzania wolnego czasu. • Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z obszarów: artykuły spożywcze, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowanie • Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje. • Zna i, popełniając drobne błędy, stosuje słownictwo z obszarów: życie szkoły, przedmioty szkolne, zajęcia pozalekcyjne. • Zna zasady i na ogół poprawnie używa czasu <i>Present simple</i> (np. do opisanie czyichś zwyczajów żywieniowych). • Zna zasady tworzenia i na ogół poprawnie używa czasu <i>Past simple</i> do opisywania wydarzeń przeszłych (np. co wczoraj było na śniadanie). • Zna zasady i na ogół poprawnie używa trybu rozkazującego (dot. np. instrukcji prawidłowego żywienia/odżywiania się). • Zna zasady i na ogół poprawnie tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające ze	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie. • Zna i z łatwością stosuje słownictwo z obszaru: towary i ich ceny. • Zna i z łatwością stosuje słownictwo z obszarów: styl życia, formy spędzania wolnego czasu. • Zna i z łatwością stosuje słownictwo z obszarów: artykuły spożywcze, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowanie. • Zna i z łatwością stosuje słownictwo z obszaru: tradycje i zwyczaje. • Zna i z łatwością stosuje słownictwo z obszarów: życie szkoły, przedmioty szkolne, zajęcia pozalekcyjne. • Zna dobrze zasady i z używa czasu <i>Present simple</i> (np. do opisanie czyichś zwyczajów żywieniowych). • Zna dobrze zasady tworzenia i z łatwością używa czasu <i>Past simple</i> do opisywania wydarzeń przeszłych (np. co wczoraj było na śniadanie). • Zna dobrze zasady i poprawnie używa trybu rozkazującego (dot. np. instrukcji prawidłowego żywienia/odżywiania się). • Zna dobrze zasady i z łatwością
---------------	--	---	---	--

	liczne błędy, tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające ze strukturą <i>There is/There are... + a/an, some/any, no</i>. - Rzadko poprawnie stosuje w zdaniach: <i>(too) much, (too) many, a little, a few, a lot of/lots of</i>. - Rzadko poprawnie zadaje pytania o ilość z <i>How much/How many...?</i> - Rzadko poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present perfect</i> (np. przy potwierdzaniu wcześniej zrobionej rezerwacji). - Słabo zna zasady i, popełniając liczne błędy, stosuje w zdaniach czas <i>Past simple</i> do opisywania czyjejś historii/tego, co się komuś wydarzyło). - Słabo zna zasady i, popełniając liczne błędy, stosuje w zdaniach czas <i>Present continuous</i> (np. do opisywania zdjęć). - Słabo zna zasady i, popełniając liczne błędy, stosuje w zdaniach <i>be going to</i> (np. do opisanie planów na najbliższy wieczór czy urodziny). - Słabo zna zaimki nieokreślone: <i>some-, any-, no, every-</i> i, popełniając liczne błędy, z trudem używa ich do definiowania ludzi, miejsc i przedmiotów. - Słabo zna zasadę pojedynczego przeczenia i, popełniając liczne błędy, z trudem tworzy wg niej zdania. - Słabo zna czasowniki <i>can, be able to, should, might, would like to, would rather</i> i z trudem	twierdzące, przeczące i pytające ze strukturą <i>There is/There are... + a/an, some/any, no</i>. - Czasami poprawnie stosuje w zdaniach: <i>(too) much, (too) many, a little, a few, a lot of/lots of</i>. - Czasami poprawnie zadaje pytania o ilość z <i>How much/How many...?</i> - Czasami poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present perfect</i> (np. przy potwierdzaniu wcześniej zrobionej rezerwacji). - Częściowo zna zasady i, popełniając błędy, stosuje w zdaniach czas <i>Past simple</i> do opisywania czyjejś historii/tego, co się komuś wydarzyło). - Częściowo zna zasady i, popełniając błędy, stosuje w zdaniach czas <i>Present continuous</i> (np. do opisywania zdjęć). - Częściowo zna zasady i, popełniając błędy, stosuje w zdaniach <i>be going to</i> (np. do opisanie planów na najbliższy wieczór czy urodziny). - Częściowo zna zaimki nieokreślone: <i>some-, any-, no, every-</i> i, popełniając błędy, używa ich do definiowania ludzi, miejsc i przedmiotów. - Częściowo zna zasadę pojedynczego przeczenia i, popełniając błędy, tworzy wg niej zdania. - Częściowo zna czasowniki <i>can, be able to, should, might, would like to, would rather</i> i, popełniając błędy, stosuje je w zdaniach.	strukturą <i>There is/There are... + a/an, some/any, no</i>. - Na ogół poprawnie stosuje w zdaniach: <i>(too) much, (too) many, a little, a few, a lot of/lots of</i>. - Na ogół poprawnie zadaje pytania o ilość z <i>How much/How many...?</i> - Na ogół poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present perfect</i> (np. przy potwierdzaniu wcześniej zrobionej rezerwacji). - Na ogół poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Past simple</i> do opisywania czyjejś historii/tego, co się komuś wydarzyło). - Na ogół poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present continuous</i> (np. do opisywania zdjęć). - Na ogół poprawnie stosuje w zdaniach <i>be going to</i> (np. do opisanie planów na najbliższy wieczór czy urodziny). - Zna zaimki nieokreślone: <i>some-, any-, no-, every-</i> i, popełniając sporadyczne błędy, używa ich do definiowania ludzi, miejsc i przedmiotów. - Zna zasadę pojedynczego przeczenia i, sporadycznie popełniając błędy, tworzy wg niej zdania. - Zna czasowniki <i>can, be able to, should, might, would like to, would rather</i> i, sporadycznie popełniając błędy, stosuje je w zdaniach.	tworzy zdania twierdzące, przeczące i pytające ze strukturą <i>There is/There are... + a/an, some/any, no</i>. - Poprawnie stosuje w zdaniach: <i>(too) much, (too) many, a little, a few, a lot of/lots of</i>. - Poprawnie zadaje pytania o ilość z <i>How much/How many...?</i> - Poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present perfect</i> (np. przy potwierdzaniu wcześniej zrobionej rezerwacji). - Poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Past simple</i> do opisywania czyjejś historii/tego, co się komuś wydarzyło). - Poprawnie stosuje w zdaniach czas <i>Present continuous</i> (np. do opisywania zdjęć). - Poprawnie stosuje w zdaniach <i>be going to</i> (np. do opisanie planów na najbliższy wieczór czy urodziny). - Zna zaimki nieokreślone: <i>some, any-, no-, every-</i> i poprawnie używa ich do definiowania ludzi, miejsc i przedmiotów. - Zna zasadę pojedynczego przeczenia i poprawnie tworzy wg niej zdania.
--	---	---	---	--

	stosuje je w zdaniach. Słabo zna przysłówkę <i>although</i> i z trudem stosuje go w zdaniach.	Zna przysłówkę <i>although</i>, ale miewa problemy stosując go w zdaniach.	Zna przysłówkę <i>although</i>, ale czasem popełnia błędy stosując go w zdaniach.	- Zna czasowniki <i>can, be able to, should, might, would like to, would rather</i> i poprawnie stosuje je w zdaniach. - Zna przysłówkę <i>although</i>, i bezbłędnie stosuje go w zdaniach.
Słuchanie	- Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych wypowiedzi. - Mimo pomocy z trudnością znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy.	- Na ogół rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. - Z niewielką pomocą znajduje proste informacje w wypowiedzi, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia dość liczne błędy.	- Zazwyczaj rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. - Popełniając drobne błędy, znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje.	- Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. - Bez problemu samodzielnie znajduje w wypowiedzi zarówno proste, jak i złożone informacje.
Czytanie	- Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów lub fragmentów tekstu. - Mimo pomocy z trudem znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji popełnia liczne błędy. - Ma trudności z ułożeniem informacji w określonym porządku	- Na ogół rozumie ogólny sens prostych tekstów lub fragmentów tekstu. - Z niewielką pomocą na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji czasem popełnia błędy. - Z pewnym trudem układa informacje w określonym porządku.	- Na ogół rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów lub fragmentów tekstu. - Na ogół znajduje w tekście określone informacje, przy wyszukiwaniu złożonych informacji zdarza mu się popełniać błędy. - Układa informacje w określonym porządku, popełniając drobne błędy.	- Bez trudu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych tekstów i fragmentów tekstu. - Z łatwością samodzielnie znajduje w tekście podstawowe oraz złożone informacje. - Bez trudu układa informacje w określonym porządku.
Mówienie	Mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację.	Sam lub z pomocą nauczyciela tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację.	Popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.	Używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne.
Pisanie	Mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.	Sam lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne.	Popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.	Samodzielnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne.
Reagowanie	Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy.	Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy.	Popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach.	Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach.
Przetwarzanie	Nieudolnie przekazuje w	Przekazuje w języku angielskim	Bez większego trudu i	Z łatwością i poprawnie

tekstu	języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy.	informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy.	popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych.	przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych.
---------------	--	--	--	---

Wymagania edukacyjne z języka niemieckiego dla klasy 7 (pierwsze półrocze)

Podręcznik: Meine Deuschtour klasa 7 (podstawa programowa II.2.)

Rozdział I:	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca

• zna odpowiednie formy powitania i pożegnania • przedstawia siebie • pyta o dane osobowe innych osób, • umie powiedzieć jakie ma hobby, • zna nazwy członków rodziny, • zna internacjonalizmy, • zna nazwy zawodów, • zna liczebniki główne do 20, • zna odmianę czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna odmianę czasownika <i>sein</i> w liczbie pojedynczej • zna zaimki dzierżawcze <i>mein / meine, dein / deine</i> w mianowniku, • zna odmianę czasownika <i>mögen</i>,	• zna odpowiednie formy powitania i pożegnania • przedstawia siebie • pyta o dane osobowe innych osób, • opowiada o swoim hobby, • zna formy powitania typowe dla krajów niemieckiego obszaru językowego, • zna nazwy członków rodziny, podaje stopień pokrewieństwa, • zna internacjonalizmy, • podaje wiek, zainteresowania i miejsce zamieszkania wybranych członków rodziny, • zna nazwy zawodów, • zna i wymienia niemieckie marki samochodów, • zna liczebniki główne do 100, • zna odmianę czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna odmianę czasownika <i>sein</i> w liczbie pojedynczej oraz mnogiej, • zna rzeczowniki z rodzajnikiem określonym w mianowniku, • zna i stosuje zaimki dzierżawcze <i>mein / meine, dein / deine</i> w mianowniku, • zna odmianę czasownika <i>mögen</i>,	• zna i stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania i pożegnania • przedstawia siebie i inne osoby • pyta o dane osobowe innych osób, • opowiada o swoim hobby, • stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania typowe dla krajów niemieckiego obszaru językowego, • zna nazwy członków rodziny, podaje stopień pokrewieństwa, • zna i stosuje w wypowiedziach internacjonalizmy, • charakteryzuje wybranych członków rodziny, podając ich wiek, zainteresowania i miejsce zamieszkania, • opowiada o rodzinie znanego piłkarza na podstawie drzewa genealogicznego, • zna nazwy zawodów, • zna i wymienia niemieckie marki samochodów, • zna i stosuje w zdaniach liczebniki główne do 100, • zna i stosuje w zdaniach odmianę czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna odmianę czasownika <i>sein</i> w liczbie pojedynczej oraz mnogiej, • zna rzeczowniki z rodzajnikiem określonym w mianowniku, • zna i stosuje w zdaniach zaimki dzierżawcze <i>mein / meine, dein / deine</i> w mianowniku, • zna i stosuje w zdaniach odmianę	• zna i stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania i pożegnania • przedstawia dokładnie siebie i inne osoby • pyta o dane osobowe innych osób, • opowiada o swoim hobby, • stosuje w wypowiedziach odpowiednie formy powitania typowe dla krajów niemieckiego obszaru językowego, • zna nazwy członków rodziny, podaje stopień pokrewieństwa, • zna i stosuje w wypowiedziach internacjonalizmy, • charakteryzuje wybranych członków rodziny, podając ich wiek, zainteresowania i miejsce zamieszkania, • opowiada o rodzinie znanego piłkarza na podstawie drzewa genealogicznego, • zna nazwy zawodów, • zna i wymienia niemieckie marki samochodów, • stosuje w wypowiedziach formę grzecznościową, • zna i stosuje w zdaniach liczebniki główne do 100, • zna i stosuje w zdaniach odmianę czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna odmianę czasownika <i>sein</i> w liczbie pojedynczej oraz mnogiej i stosuje odpowiednie formy czasownika w zdaniach, • zna i stosuje w zdaniach rzeczowniki z rodzajnikiem określonym w mianowniku, • zna i stosuje w zdaniach zaimki	• spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.
--	--	--	--	--

			czasownika <i>mögen</i>, • tworzy zdania twierdzące i przeczące.	dzierżawcze <i>mein / meine, dein / deine</i> w mianowniku, • zna i stosuje w zdaniach odmianę czasownika <i>mögen</i>, • tworzy pytania rozstrzygające oraz zdania twierdzące i przeczące.	
Rozdział II: Deutsche Schule	• nazywa pomieszczenia szkolne, przedmioty i przybory szkolne, • zna dni tygodnia, • zna nazwy kół zainteresowań, • zna nazwy pozytywnych i negatywnych cech charakteru, • zna przymiotniki określające wygląd zewnętrzny człowieka, • wymienia przykładowe imprezy szkolne, • zna odmianę czasownika <i>haben</i> w liczbie pojedynczej, • zna odmianę czasownika <i>finden</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna zasady odmiany przeczenia <i>kein / keine</i>, rodzajników nieokreślonych oraz określonych w mianowniku • zna zaimki dzierżawcze	• nazywa pomieszczenia szkolne, • nazywa przedmioty i przybory szkolne, • zna i stosuje w wypowiedziach nazwy dni tygodnia, • umie wyrazić swoje zdanie na temat przedmiotów szkolnych • wymienia przybory szkolne, które ma w teczce, oraz te, których nie ma, • zna nazwy kół zainteresowań, • opowiada o planie lekcji, • zna nazwy pozytywnych i negatywnych cech charakteru, • zna przymiotniki określające wygląd zewnętrzny człowieka, • wymienia przykładowe imprezy szkolne oraz opowiada o nich, • zna zasady tworzenia rzeczowników złożonych, • stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>haben</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, • stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>finden</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna zasady odmiany przeczenia <i>kein / keine</i>, rodzajników nieokreślonych oraz określonych w mianowniku • zna zaimki dzierżawcze oraz zasady ich odmiany w mianowniku.	• nazywa pomieszczenia szkolne i opowiada o czynnościach w nich wykonywanych, • nazywa przedmioty i przybory szkolne, • zna i stosuje w wypowiedziach nazwy dni tygodnia, • umie wyrazić swoje zdanie na temat przedmiotów szkolnych oraz kolegów / koleżanek ze szkoły • wymienia przybory szkolne, które ma w teczce, oraz te, których nie ma, • zna nazwy kół zainteresowań, • opowiada o planie lekcji, • zna nazwy pozytywnych i negatywnych cech charakteru, • zna przymiotniki określające wygląd zewnętrzny człowieka, • opisuje wygląd oraz charakter kolegów /koleżanek, • porównuje polski oraz niemiecki system oceniania, • wymienia przykładowe imprezy szkolne oraz opowiada o nich, • zna zasady tworzenia rzeczowników złożonych, • stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>haben</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, • stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>finden</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, • zna zasady odmiany przeczenia <i>kein / keine</i>, rodzajników nieokreślonych	• nazywa pomieszczenia szkolne i opowiada o czynnościach w nich wykonywanych, • opowiada o szkole na łódce w Bangladeszu, • nazywa przedmioty i przybory szkolne, • zna i stosuje w wypowiedziach nazwy dni tygodnia, • umie wyrazić swoje zdanie na temat przedmiotów szkolnych oraz kolegów / koleżanek ze szkoły oraz uzasadnia swoje stanowisko, • wymienia przybory szkolne, które ma w teczce, oraz te, których nie ma, • zna nazwy kół zainteresowań, • opowiada o planie lekcji i szkole innych osób, • zna nazwy pozytywnych i negatywnych cech charakteru, • zna przymiotniki określające wygląd zewnętrzny człowieka, • opisuje wygląd oraz charakter kolegów /koleżanek, • wyraża opinie o kolegach /koleżankach ze swojej szkoły, • opisuje teczkę szkolną innej osoby oraz swoją, • porównuje polski oraz niemiecki system oceniania, • wymienia przykładowe imprezy szkolne oraz opowiada o nich, • zna zasady tworzenia rzeczowników złożonych, • stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>haben</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej	• spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.

			oraz określonych w mianowniku oraz bierniku i stosuje je w zdaniach zna zaimki dzierżawcze oraz zasady ich odmiany w mianowniku i bierniku.	- stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasownika <i>finden</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, - zna zasady odmiany przeczenia <i>kein / keine</i>, rodzajników nieokreślonych oraz określonych w mianowniku oraz bierniku i stosuje je w zdaniach - zna zaimki dzierżawcze oraz zasady ich odmiany w mianowniku oraz bierniku i stosuje je w zdaniach	
Rozdział III: Alltag in Deutschland	- nazywa pory dnia, - wymienia czynności dnia powszedniego, - zna zasady określania czasu zegarowego, - nazywa kontynenty i wybrane państwa, - umie powiedzieć, co robi w wolnym czasie swoim, - nazywa wybrane miejsca w mieście, - pyta o samopoczucie, - udziela informacji o swoim samopoczuciu, - wymienia czasowniki rozdzielnie złożone - zna zasady odmiany czasowników nieregularnych	- nazywa pory dnia, - wymienia czynności dnia powszedniego i opowiada o swoim rozkładzie dnia, - zna zasady określania czasu zegarowego oraz podaje czas zegarowy, - nazywa kontynenty i wybrane państwa, - opisuje zdjęcie na podstawie pytań, - krótko opowiada o swoim czasie wolnym, - nazywa wybrane miejsca w mieście, - pyta o samopoczucie, - udziela informacji o swoim samopoczuciu, - proponuje koledze/koleżance wyjście do wybranego miejsca w mieście, - odrzuca lub przyjmuje propozycje wspólnego wyjścia, - wymienia czasowniki rozdzielnie złożone - zna zasady odmiany czasowników nieregularnych	- nazywa pory dnia, - wymienia czynności dnia powszedniego i opowiada o rozkładzie dnia swoim oraz innych osób, - zna zasady określania czasu zegarowego oraz podaje czas zegarowy oficjalnie i potocznie, - stosuje w rozmowach słowa grzecznościowe, - nazywa kontynenty i wybrane państwa, - opisuje zdjęcie na podstawie pytań, - krótko opowiada o swoim czasie wolnym oraz innych osób, - nazywa wybrane miejsca w mieście, - pyta o samopoczucie, - udziela informacji o swoim samopoczuciu, - proponuje koledze/koleżance wyjście do wybranego miejsca w mieście, - odrzuca lub przyjmuje propozycje wspólnego wyjścia, - nazywa atrakcje turystyczne Berlina oraz wyraża o nich opinię, - wymienia czasowniki rozdzielnie złożone i tworzy z nimi zdania, - zna zasady odmiany czasowników nieregularnych i tworzy z nimi zdania, - określa przemieszczenie (się).	spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.	

Podręcznik: Meine Deutschtour klasa 7 (podstawa programowa II.2.)

Rozdział IV: Essen in Deutschland	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- nazywa artykuły spożywcze, - wyraża opinię na temat posiłków, - zamawia jedzenie i picie w restauracji, - nazywa wybrane lokale gastronomiczne, - rozumie porady udzielane innym osobom, - zna wyrażenia związane z robieniem zakupów, - zna zasady odmiany formy <i>möchte...</i> oraz czasownika <i>nehmen</i>, - zna zasady tworzenia trybu rozkazującego, - wymienia czasowniki zwrotne, - zna formy zaimków zwrotnych.	- nazywa artykuły spożywcze, - opowiada, co się jada i pija na śniadanie oraz na kolację, - zna nazwy potraw oferowanych w stołówkach szkolnych w wybranych krajach, - wyraża opinię na temat posiłków, - zamawia jedzenie i picie w restauracji, - nazywa wybrane lokale gastronomiczne, - rozumie porady udzielane innym osobom, - zna nazwy potraw charakterystycznych dla krajów niemieckojęzycznych, - zna wyrażenia związane z robieniem zakupów, - zna zaimek nieokreślony <i>man</i>, - tworzy rzeczowniki złożone, - zna zasady odmiany formy <i>möchte...</i> oraz czasownika <i>nehmen</i>, - tworzy zdania w trybie rozkazującym, - wymienia czasowniki zwrotne, - zna formy zaimków zwrotnych.	- nazywa artykuły spożywcze, - opowiada, co się jada i pija na śniadanie oraz na kolację, - zna nazwy potraw oferowanych w stołówkach szkolnych w wybranych krajach, - wyraża opinię na temat posiłków, - zamawia jedzenie i picie w restauracji, - informuje o zdrowych produktach, - nazywa wybrane lokale gastronomiczne i stosuje je w wypowiedziach, - rozumie porady udzielane innym osobom i potrafi udzielać porad innym, - zna nazwy potraw charakterystycznych dla krajów niemieckojęzycznych, - zna wyrażenia związane z robieniem zakupów, odgrywa scenki tematyczne „W sklepie”, - zna i stosuje w wypowiedziach zaimek nieokreślony <i>man</i>, - tworzy rzeczowniki złożone, - zna zasady odmiany formy <i>möchte...</i> oraz czasownika <i>nehmen</i>, stosuje je w zdaniach, - tworzy zdania w trybie rozkazującym, - wymienia czasowniki zwrotne i tworzy z nimi zdania, - zna formy zaimków zwrotnych i stosuje je w wypowiedziach.	- nazywa artykuły spożywcze, - opowiada, co się jada i pija na śniadanie oraz na kolację w Niemczech oraz w Polsce, - zna nazwy potraw oferowanych w stołówkach szkolnych w wybranych krajach, - wyraża opinię na temat posiłków, - zamawia jedzenie i picie w restauracji, - informuje o zdrowych produktach, - nazywa wybrane lokale gastronomiczne i stosuje je w wypowiedziach, - rozumie porady udzielane innym osobom i potrafi udzielać porad innym, - zna nazwy potraw charakterystycznych dla krajów niemieckojęzycznych, - informuje o ulubionych daniach znanych osób z niemieckiego obszaru językowego, - nazywa atrakcje turystyczne Wiednia, - zna wyrażenia związane z robieniem zakupów, odgrywa scenki tematyczne „W sklepie”, - zna i stosuje w wypowiedziach zaimek nieokreślony <i>man</i>, - tworzy rzeczowniki złożone, - zna zasady odmiany formy <i>möchte...</i> oraz czasownika <i>nehmen</i>, - stosuje w wypowiedziach formę <i>möchte...</i> oraz odpowiednie formy czasownika nieregularnego <i>nehmen</i>, - tworzy zdania w trybie rozkazującym, - wymienia czasowniki zwrotne i tworzy z nimi zdania, - zna formy zaimków zwrotnych i stosuje je w wypowiedziach.	spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.

	dopuszczająca	dostateczna	dobr a	bardzo dobra	celująca
Rozdział V: Sport und Rekorde nicht nur in Deutschland	- nazywa dyscypliny sportu, - zna sportowców z niemieckiego obszaru językowego, - nazywa miejsca uprawiania sportu, - nazywa czynność, którą umie dobrze robić, - zna wyrażenia niezbędne do porównywania osiągnięć sportowych - zna zasady tworzenia liczebników głównych do 1 000 000, - zna nazwy wybranych sprzętów sportowych, - zna zasady odmiany czasowników modalnych - zna zasady stopniowania przymiotników,	- nazywa dyscypliny sportu, - zna sportowców z niemieckiego obszaru językowego, - nazywa miejsca uprawiania sportu, - opowiada o dyscyplinie sportowej, którą uprawia, - nazywa czynność, którą umie dobrze robić, - zna wyrażenia niezbędne do porównywania osiągnięć sportowych - porównuje osiągnięcia sportowe, - zna liczebniki główne do 1 000 000, - informuje o rekordach świata, - zna nazwy wybranych sprzętów sportowych, - zna zasady odmiany czasowników modalnych i stosuje je w zdaniach - zna zasady stopniowania przymiotników, - zna zasady tworzenia zdań porównawczych.	- nazywa dyscypliny sportu i stosuje je w wypowiedziach, - zna sportowców z niemieckiego obszaru językowego oraz wie, jakie dyscypliny sportu uprawiają, - nazywa miejsca uprawiania sportu, - opowiada o dyscyplinie sportowej, którą uprawia, - nazywa czynności, które umie dobrze robić, - zna wyrażenia niezbędne do porównywania osiągnięć sportowych - porównuje osiągnięcia sportowe, - zna liczebniki główne do 1 000 000 i stosuje je w wypowiedziach, - informuje o rekordach świata, - opowiada o życiu codziennym młodych sportowców, - zna nazwy wybranych sprzętów sportowych, - zna zasady odmiany czasowników modalnych i stosuje je w zdaniach - zna zasady stopniowania przymiotników, - zna zasady tworzenia zdań porównawczych i je tworzy.	- nazywa dyscypliny sportu i stosuje je w wypowiedziach, - zna sportowców z niemieckiego obszaru językowego oraz wie, jakie dyscypliny sportu uprawiają, - nazywa miejsca uprawiania sportu, - opowiada o dyscyplinie sportowej, którą uprawia, - opowiada o swoim ulubionym sportowcu, - nazywa czynności, które umie dobrze robić, - zna wyrażenia niezbędne do porównywania osiągnięć sportowych - porównuje osiągnięcia sportowe, - zna liczebniki główne do 1 000 000 i stosuje je w wypowiedziach, - informuje o rekordach świata, - opowiada o życiu codziennym młodych sportowców, - zna nazwy wybranych sprzętów sportowych, - nazywa atrakcje turystyczne Monachium oraz wymienia atrakcje Parku Olimpijskiego w Monachium, - zna zasady odmiany czasowników modalnych i stosuje je w zdaniach - zna zasady stopniowania przymiotników, - zna zasady tworzenia zdań porównawczych i je tworzy.	spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.

	dopuszczająca	dostateczna	dobr a	bardzo dobra	celująca
Rozdział VI: Natur, Sonne und Sommerferien in Deutschland	- zna nazwy miesięcy i pór roku, - nazywa zjawiska atmosferyczne, - zna zasady określania dat , - nazywa elementy krajobrazu , - zna nazwy zwierząt domowych i zwierząt żyjących w zoo, - wymienia wybrane rasy psów, - informuje, dokąd chce jechać na wakacje ; - zna zasady tworzenia liczebników porządkowych, - zna odmianę czasownika <i>werden</i> w czasie teraźniejszym <i>Präsens</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, - zna zasady tworzenia zdań złożonych ze spójnikami wymagającymi szyku prostego i przestawnego	- zna i stosuje w wypowiedziach nazwy miesięcy i pór roku, - nazywa zjawiska atmosferyczne, opisuje pogodę, - zna zasady określania dat i określa datę, - podaje swoją datę urodzenia, - nazywa elementy krajobrazu i opisuje krajobraz, - zna nazwy zwierząt domowych i zwierząt żyjących w zoo, - wymienia wybrane rasy psów, - zna nazwy zwierząt żyjących w zoo, - wymienia wybrane rasy psów, - zna wyrażenia niezbędne do redagowania pocztówki, - informuje, dokąd chce jechać na wakacje ; - tworzy liczebniki porządkowe, - stosuje w zdaniach zaimek nieosobowy <i>es</i>, - zna odmianę czasownika <i>werden</i> w czasie teraźniejszym <i>Präsens</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej, - zna zasady tworzenia zdań złożonych ze spójnikami wymagającymi szyku prostego - zna zasady tworzenia zdań złożonych ze spójnikami wymagającymi szyku przestawnego.	- zna i stosuje w wypowiedziach nazwy miesięcy i pór roku, - nazywa zjawiska atmosferyczne, opisuje pogodę, - zna zasady określania dat i określa datę, - podaje swoją datę urodzenia, - nazywa elementy krajobrazu i opisuje krajobraz, - zna nazwy zwierząt domowych i je opisuje, - wymienia wybrane rasy psów, - zna nazwy zwierząt żyjących w zoo i je stosuje w wypowiedziach, - zna wyrażenia niezbędne do redagowania pocztówki, - redaguje pocztówkę, - informuje, dokąd chce jechać na wakacje oraz, co będzie robić w wakacje, - tworzy liczebniki porządkowe, - stosuje w zdaniach zaimek nieosobowy <i>es</i>, - zna odmianę czasownika <i>werden</i> w czasie teraźniejszym <i>Präsens</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej i stosuje odpowiednie formy czasownika w zdaniach, - tworzy zdania złożone ze spójnikami wymagającymi szyku prostego, - tworzy zdania złożone ze spójnikami wymagającymi szyku przestawnego.	- zna i stosuje w wypowiedziach nazwy miesięcy i pór roku, - nazywa zjawiska atmosferyczne, opisuje pogodę, - zna zasady określania dat i określa datę, - podaje datę urodzenia znanych osób z niemieckiego obszaru językowego, - nazywa elementy krajobrazu i opisuje krajobraz, - zna nazwy zwierząt domowych i je opisuje, - wymienia wybrane rasy psów, - zna nazwy zwierząt żyjących w zoo i je stosuje w wypowiedziach, - zna wyrażenia niezbędne do redagowania pocztówki, - redaguje pocztówkę, - opowiada krótko o zamku Neuschwanstein, - informuje, dokąd chce jechać na wakacje oraz, co będzie robić w wakacje, - zna ogrody zoologiczne w krajach niemieckiego obszaru językowego, - umie uzasadnić wybór, - tworzy liczebniki porządkowe, - stosuje w zdaniach zaimek nieosobowy <i>es</i>, - zna odmianę czasownika <i>werden</i> w czasie teraźniejszym <i>Präsens</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej i stosuje odpowiednie formy czasownika w zdaniach, - tworzy zdania złożone ze spójnikami wymagającymi szyku prostego, - tworzy zdania złożone ze spójnikami wymagającymi szyku przestawnego.	spełnienie wszystkich kryteriów na ocenę bardzo dobrą i uzyskanie maksymalnej ilości punktów 100%.

Wczoraj i dziś kl. 7 NOWA EDYCJA

Rozkład materiału i wymagania na oceny do historii dla klasy 7 szkoły podstawowej

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	– okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy	– omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja, legitymizm, równowaga europejska</i>; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.	– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza.	– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; – wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	– przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji	– charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura</i>; – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania	– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;	– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynaleźienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji;	– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

				maszyny parowej na rozwój komunikacji.	– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.	– opisuje sposób działania maszyny parowej.	
3. Nowe idee polityczne	– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe	– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia</i>, <i>proletariat</i>, <i>strajk</i>, <i>fabrykanci</i>; – wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm</i>, <i>konserwatyzm</i>, <i>socjalizm</i>, <i>komunizm</i>, <i>związek zawodowy</i>; – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny</i>; – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.	– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu	– powstanie dekabrystów w Rosji – rewolucja lipcowa we Francji – przyczyny Wiosny Ludów – przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji – Wiosna Ludów w Europie na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch – wojna krymska – przyczyny, przebieg i skutki	– wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie (XXI.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów</i>, <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849); – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia przyczyny Wiosny Ludów.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja</i>; – zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848); – identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego; – przedstawia przyczyny Wiosny Ludów; – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów; – przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.	– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści; – zna daty: dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856); – identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II; – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania; – omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji; przedstawia	– wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską; – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich; – wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej.	– identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha; – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich.

					skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich.		
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim							
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim – reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim	– wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim (XX.1) – charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.2) – omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i>; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.
2. Powstanie listopadowe	– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych) – znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja, kaliszanie</i> – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego; – wymienia przyczyny powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i>; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana Łukasińskiego; – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele; – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania	– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831); – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie	– zna daty: bitwy pod Stoczekiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831); – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana; – wyjaśnia, jaką	– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim; – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

	charakterystyka władz powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego – walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego			listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.	znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej;	rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; – opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych; – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.	
3. Polacy po powstaniu listopadowym	– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji – stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego) – skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – działalność spiskowa	– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5) – przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3) – charakteryzuje [...] ruch spiskowy w kraju (XX.5); – omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego [...] (XXI.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>Wielka Emigracja</i>; – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka</i>, <i>represja</i>, <i>emisariusz</i>; – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny</i>, <i>kontrybucja</i>; – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego; – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833); – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; – przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert.	– zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego (1832); – identyfikuje postacie: Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana; – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego – omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego;	– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.

	po powstaniu listopadowym					– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;	
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	– próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Galicji – znaczenie hasła <i>Za wolność waszą i naszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu <i>rabacja</i> – postacie historyczne: Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik Mierosławski, Józef Lompa, Józef Bem	– omawia przyczyny i skutki [...] Wiosny Ludów na ziemiach polskich (XXI.2)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846); – wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim; – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i>; – zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848); – identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli; – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami; – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego; – omawia przebieg i skutki rabacji galicyjskiej;	– zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848); – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego ; – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji;	– zna datę bitwy pod Miłosławiem (IV 1848); – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki; – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego; – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku.	– ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego; – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.
5. Kultura polska pod zaborami	– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby	– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5)	– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm, mesjanizm</i>; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady	– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków	– identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie	– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

	romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski			dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.	z klasykami.	niepodległości.	
Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów							
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	– rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej	– prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXIII.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i> ; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i> ; – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; – wymienia skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalanej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie</i> ; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.	– zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.	– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec	– opisuje sytuację polityczną w Europie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXIII.1)	– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i> ; – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; – wyjaśnia, jaką rolę	– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia	– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); – identyfikuje	– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.

	– rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego		zjednoczenia Włoch.	- w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.	- Niemiec; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.	- postacie: Henriego Dunant’a; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.	
3. Kolonializm w XIX wieku	– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii	– wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXIII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm, metropolia</i>; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.	– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.
4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie	– demokratyzacja życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji	– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>; – zna datę ogłoszenia encykliki	– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889); – porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.

	– rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet		w Europie drugiej połowie XIX w.	– wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.	demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów; – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.	<i>Rerum novarum</i> (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.	
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki – rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) – postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury	– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji</i>, <i>promieniowanie X</i>, <i>kultura masowa</i>; – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja</i>; – zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; – przedstawia założenia teorii ewolucji; – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja</i>, <i>realizm</i>, <i>impresjonizm</i>, <i>naturalizm</i>, <i>kubizm</i>; – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie; – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.;	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm</i>, <i>symbolizm</i>, <i>futuryzm</i>, <i>ekspresjonizm</i>; – zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;	– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.

	fizycznej						
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów							
1. Powstanie styczniowe	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu	– omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862 (XXII.1) – dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXII.2) – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i>; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>czerwoni</i>”, „<i>biali</i>”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i>; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „<i>białych</i>” i „<i>czerwonych</i>”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i>; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „<i>czerwonymi</i>” i „<i>białymi</i>”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.	– wyjaśnia znaczenie terminu „<i>rewolucja moralna</i>”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „<i>czerwonych</i>” i „<i>białych</i>”.	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.
2. Po powstaniu styczniowym	– represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka	– wylicza formy represji popowstaniowych (XXII.4) – wyjaśnia cele i opisuje metody	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>; – identyfikuje postać Michała Drzymały;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójjózjalizm, Kraj Przywiślański, autonomia</i>,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych</i>,	– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w Królestwie

	Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>Uniwersytet Latający</i>, <i>tajne komplety</i>, <i>kibitka</i>, <i>trójlojalizm</i> – polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie, Kulturkampf – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego	działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska (XXIV.1) – opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2) – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)	– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji.	<i>kulturkampf</i>, <i>strajk szkolny</i>, <i>rugi pruskie</i>; – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.	– identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka; – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem; – omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;	<i>nowela osadnicza</i>, <i>ustawa kagańcowa</i>; – zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;	Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej – postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX	– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2) – opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa</i>, <i>robotnicy</i>; – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja</i>, <i>inteligencja</i>, <i>ziemiaństwo</i>; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady; – charakteryzuje rozwój gospodarczy	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja</i>, <i>spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>; – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; – przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; – omawia rozwój Łodzi	– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki;	– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;

	w.		polskim w XIX w.	Galicji; – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	jako miasta przemysłowego; – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.	– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;	
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, – podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki)	– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4) – wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907 (XXIV.5) – charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914 (XXIV.6)	– zna datę rewolucji 1905–1907; – rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i> ; – zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską; – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i> ; – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i> ; – zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej w Galicji i Śląska (1897); – identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów; – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;	– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

						– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	
5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich	– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm</i> , <i>praca organiczna</i> , <i>praca u podstaw</i> , <i>Młoda Polska</i> ; – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i> ; – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczniowa</i> , <i>skauting</i> ; – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i> , – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.	– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.

Rozdział V: I wojna światowa

1. Świat na drodze ku wojnie	– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii – narastanie konfliktów politycznych,	– omawia najważniejsze konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku (XXV.1) – wymienia główne przyczyny wojny: polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne</i> , <i>trójporozumienie/entente</i> , <i>aneksja</i> ; – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia;	– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański</i> ; – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami;	– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; – omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki.	– zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy pod Cuszimą (1905); – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie; – przedstawia	– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie.
------------------------------	--	---	---	---	---	--	--

	gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi – powstanie trójpzymierza i trójp porozumienia – wojny bałkańskie i ich skutki.	(XXV.2)	– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	– przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach; – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej.		przyczyny i skutki wojen bałkańskich.	
2. Na frontach I wojny światowej	– rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne	– wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2) – omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXV.3) – charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXV.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna, front</i> ; – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna</i> ; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>U–boot, ofensywa</i> ; – identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriła Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.	– zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.	– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.
3. Rewolucje w Rosji	– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina,	– opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXV.5)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, tagry</i> ; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i> ; – zna daty: wojny	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i> ;	– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.

	ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej		(III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinię skrótu ZSRS.	domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; – wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.	<i>gwardia, Czeki, tezy kwietniowe</i> ; – zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.	– zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; – omawia przebieg rewolucji lutowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.	
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej	– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej	– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXVI.1) – omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 roku, rolę USA i rewolucji rosyjskich, deklarację z 3 czerwca 1918 roku (XXVI.2) – ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwotwórcze podczas wojny (XXVI.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i> ; – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i> ; – zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i> ; – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i> ; – zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.	– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.

	– udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich						
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej	– skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym – powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne	– charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ład wersalski (XXVII.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i>; – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal</i>; – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej;– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i>; – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; – charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.	– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokoiów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;	– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.
2. Narodziny faszyzmu	– przyczyny powojennego kryzysu demokracji – narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej) – okoliczności przejścia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego – powstanie i rozwój niemieckiego	– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu, (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu [...]): ideologię i praktykę (XXVII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>; – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejścia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>; – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm</i>; – zna daty: przejścia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejścia	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakti laterańskie</i>; – zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania	– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.

	narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejścia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech		– wymienia cechy charakterystyczne faszystów i nazizmu.	Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejścia władzy przez Benito Mussoliniego i Adolfa Hitlera; – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.	pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); – wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.	Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Włoch i Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech.	
3. ZSRS – imperium komunistyczne	– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejścia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu	– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego): ideologię i praktykę (XXVII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kultura jednostki, łagier</i>; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinięcie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gulaż</i>; – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kulturę jednostki; - rozwinięcie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka</i>; – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinięcie skrótów: WKP(b); – identyfikuje postaci: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.	– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	– przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu)	– opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVII.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i>; – identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów;	– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm</i>; – identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i>; – identyfikuje postać Rudolfa	– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.

	publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce		– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	międzywojennym.	trendom w architekturze i sztuce.	Valentino ; – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.	
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	– militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności <i>Anschlusu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie	– omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie (XXXI.1) – przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii (XXXI.2) – opisuje politykę hitlerowskich Niemiec: rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium) (XXXI.3) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja</i> , <i>Anschluss</i> , <i>oś Berlin-Rzym-Tokio (państwa osi)</i> ; – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera; – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i> ; – zna daty: <i>Anschlusu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – identyfikuje postać Francisco Franco; – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii; – wymienia postanowienia konferencji w Monachium.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>państwo marionetkowe</i> , <i>remilitaryzacja</i> ; – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii; – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.	– zna daty: wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej; – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.	– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.

Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego,	– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i> ; – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i> ; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki	– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w
--------------------------------	--	--	--	---	---	---	---

	Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejście władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego	– charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXIX.1)	na ziemiach polskich; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.	– omawia okoliczności przejścia władzy przez Józefa Piłsudskiego.	sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.		momencie odzyskania niepodległości.
2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	– spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego – konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński	– przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód) (XXVIII.2) – opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski) (XXVIII.3)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; – omawia przebieg	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>” <i>Żeligowskiego</i>; – zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfanteo, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.	– zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i I 1919 r.; – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.	– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.

				i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.			
3. Rządy parlamentarne	– początki odbudowy państwowości polskiej – trudności w unifikacji państwa – postanowienia małej konstytucji z 1919 r. – ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. – sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo – rząd W. Grabskiego i jego reformy – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926	– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej: od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1) – charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku (XXIX.2) – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; – wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja</i>, <i>konstytucja marcowa</i>, <i>hiperinflacja</i>; – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); – wymienia postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfa, Władysława Grabskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna</i>, <i>system parlamentarny</i>, <i>Kresy Wschodnie</i>; – wymienia postanowienia małej konstytucji; – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy</i>, <i>Zgromadzenie Narodowe</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>dywersja</i>; – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;	– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.
4. Zamach majowy i rządy sanacji	– przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji	– omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXIX.3) – opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy</i>, <i>sanacja</i>; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu	– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); – wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem</i>, <i>Centrolew</i>, <i>wybory brzeskie</i>; – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka,	– zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo</i> „<i>cuda nad urną</i>”, <i>grupa pułkowników</i>; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej;	– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim	(konstytucja kwietniowa z 1935 roku) (XXIX.4) – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)	z Niemcami z okresu polityki równowagi;	– identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.	Edwarda Rydza-Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;	– charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.	
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) – reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości	– ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego (XXX.3) – omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich (XXX.2) – charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXX.1)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; – rozwinię skróót COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i>; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia przyczyny budowy	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>; – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko– żydowskie;	– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); – opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.	– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdynińskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.

	narodowych			portu w Gdyni;	– wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;		
6. Kultura i nauka II RP	– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) – rozwój polskiej kinematografii	– podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXX.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>; – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm</i>, <i>impresjonizm</i>; – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm</i>, <i>modernizm</i>, <i>funkcjonalizm</i>; – identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci</i>, <i>awangarda</i>; – zna datę reformy szkolnictwa (1932); – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny; – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.	– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.
7. Schyłek niepodległości	– postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa	– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4) – wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow (XXXI.5)	– zna datę paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie</i>, <i>eksterytorialność</i>; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz	– charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.	– zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla	– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

	polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny			II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop– Mołotow.		Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop– Mołotow.	
--	---	--	--	--	--	--	--

Wymagania z matematyki na poszczególne oceny w klasie VII

OPRACOWANO NA PODSTAWIE PROGRAMU *MATEMATYKA Z PLUSEM* I PODRĘCZNIKA O NR DOP. 780/4/2017

OBYWIAZUJĄCY ZESTAW PODRĘCZNIKÓW WYDANYCH PRZEZ GWO

- Matematyka 7. Podręcznik do klasy siódmej szkoły podstawowej, *praca zbiorowa pod red. M. Dobrowolskiej*
- Matematyka 7. Zeszyt ćwiczeń, *M. Dobrowolska, M. Jucewicz, M. Karpiński*
- Matematyka 7. Ćwiczenia podstawowe, *J. Lech*
- Matematyka 7. Zbiór zadań, *M. Braun, J. Lech, M. Pisarski*

WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

Wymagania na **ocenę dopuszczającą (2)** obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

DZIAŁ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
LICZBY I DZIAŁANIA	• rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne • umie porównywać liczby wymierne • umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej • umie zamieniać ułamek zwykły na dziesiętny i odwrotnie • zna pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres • umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych • zna sposób zaokrąglania liczb • rozumie potrzebę zaokrąglania liczb • umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu • umie szacować wyniki działań • zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednakowej postaci • zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich • umie podać odwrotność liczby • umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną • umie obliczać ułamek danej liczby naturalnej • zna kolejność wykonywania działań • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby • zna pojęcie liczb przeciwnych • umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek • umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność • zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej • umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami	
PROCENTY	• zna pojęcie procentu • rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym • umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym	

	• umie zamienić procent na ułamek • umie zamienić ułamek na procent • umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury • zna pojęcie diagramu procentowego • umie z diagramów odczytać potrzebne informacje • umie obliczyć procent danej liczby • rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) o pewien procent • wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent • umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent	
--	---	--

FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	• zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek • zna pojęcie prostych prostopadłych i równoległych • umie konstruować odcinek przystający do danego • zna pojęcie kąta • zna pojęcie miary kąta • zna rodzaje kątów • umie konstruować kąt przystający do danego • zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi • zna pojęcie wielokąta • zna sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta • umie kreślić poszczególne rodzaje trójkątów • zna definicję figur przystających • umie wskazać figury przystające • zna definicję prostokąta i kwadratu • umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów • umie rysować przekątne czworokątów • umie rysować wysokości czworokątów • zna pojęcie wielokąta foremnego • zna jednostki miary pola • zna zależności pomiędzy jednostkami pola • zna wzór na pole prostokąta • zna wzór na pole kwadratu • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach • zna wzory na obliczanie pól powierzchni wielokątów • umie obliczać pola wielokątów • umie narysować układ współrzędnych • zna pojęcie układu współrzędnych • umie odczytać współrzędne punktów • umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych	
-----------------------------------	--	--

	• umie rysować odcinki w układzie współrzędnych	
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	• zna pojęcie wyrażenia algebraicznego • umie budować proste wyrażenia algebraiczne • umie rozróżnić pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz • umie budować i odczytywać wyrażenia algebraiczne • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla jednej zmiennej wymiernej • zna pojęcie jednomianu • zna pojęcie jednomianów podobnych • umie porządkować jednomiany • umie określić współczynniki liczbowe jednomianu • umie rozpoznać jednomiany podobne • zna pojęcie sumy algebraicznej • zna pojęcie wyrazów podobnych • umie odczytać wyrazy sumy algebraicznej • umie wskazać współczynniki sumy algebraicznej • umie wyodrębnić wyrazy podobne • umie zredukować wyrazy podobne • umie zredukować wyrazy podobne • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez liczbę	

RÓWNANIA	• zna pojęcie równania • umie zapisać zadanie w postaci równania • zna pojęcie rozwiązania równania • rozumie pojęcie rozwiązania równania • umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie • zna metodę równań równoważnych • umie stosować metodę równań równoważnych • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe • umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych	
-----------------	--	--

	• zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym • umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym • umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych dodatnich podstawach • zna wzór na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazu potęg o takich samych podstawach • umie mnożyć i dzielić potęgi o tych samych podstawach • zna wzór na potęgowanie potęgi	
--	---	--

POTĘGI I PIERWIASTKI	• umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi • umie potęgować potęgę • zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczyny i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach • umie potęgować iloczyn i iloraz • umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi • zna pojęcie notacji wykładniczej dla danych liczb • umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej • zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym • zna pojęcia pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastka III stopnia z sześcianu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z sześcianu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia oraz pierwiastki III stopnia	
--	--	--

GRANIASTOSŁU PY	• zna pojęcie prostopadłościanu • zna pojęcie graniastosłupa prostego • zna pojęcie graniastosłupa prawidłowego • zna budowę graniastosłupa • rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów • umie wskazać na modelu graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa • umie rysować graniastosłup prosty w rzucie równoległym • zna pojęcie siatki graniastosłupa • zna pojęcie pola powierzchni graniastosłupa • zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa • rozumie pojęcie pola figury • rozumie zasadę kreślenia siatki • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego • umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta	
-----------------------------------	--	--

	• umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego • zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu • zna jednostki objętości • rozumie pojęcie objętości figury • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu • zna pojęcie wysokości graniastosłupa • zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa • umie obliczyć objętość graniastosłupa	
--	--	--

STATYSTYKA	• zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego • zna pojęcie wykresu • rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji • umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu • zna pojęcie średniej arytmetycznej • umie obliczyć średnią arytmetyczną • zna pojęcie danych statystycznych • umie zebrać dane statystyczne • zna pojęcie zdarzenia losowego • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu	
-------------------	---	--

WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ

Wymagania na **ocenę dostateczną (3)** obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki. Wymagania obejmują (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą):

DZIAŁ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
LICZBY I DZIAŁANIA	• umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej • umie porównywać liczby wymierne • umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych postaciach • umie mnożyć i dzielić liczby wymierne dodatnie • umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich	• <i>umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych</i>

	• umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych • umie obliczać kwadraty i sześciany i liczb wymiernych • umie stosować prawa działań • umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru • umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej	
--	--	--

PROCENTY	• umie zamienić liczbę wymierną na procent • rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji • zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • zna i rozumie określenie punkty procentowe • umie rozwiązywać zadania związane z procentami	
-----------------	---	--

FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	• umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt • umie podzielić odcinek na połowy • wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi • zna warunek współliniowości trzech punktów • umie obliczyć miary kątów przyległych (wierzchołkowych, odpowiadających, naprzemianległych), gdy dana jest miara jednego z nich • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów w trójkącie • zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ • umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt • zna cechy przystawiania trójkątów • umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach • umie rozpoznawać trójkąty przystające • zna definicję trapezu, równoległoboku i rombu • umie podać własności czworokątów • umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach • umie obliczać obwody narysowanych czworokątów • rozumie własności wielokątów foremnych • umie konstruować sześciokąt i ośmiokąt foremny • umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego wielokąta foremnego • umie zamieniać jednostki • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w różnych jednostkach • umie rysować wielokąty w układzie współrzędnych • umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu	
-------------------------------	--	--

WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	• rozumie zasadę nazywania wyrażeń algebraicznych • rozumie zasadę przeprowadzania redukcji wyrazów podobnych • umie opuścić nawiasy • umie rozpoznawać sumy algebraiczne przeciwne • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez jednomian • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie podzielić sumę algebraiczną przez liczbę wymierną • umie pomnożyć dwumian przez dwumian	
RÓWNANIA	• zna pojęcia: równania równoważne, tożsamościowe, sprzeczne • umie rozpoznać równania równoważne • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania • umie przekształcać proste wzory • umie wyznaczyć z prostego wzoru określoną wielkość	
POTĘGI I PIERWIASTKI	• umie zapisać liczbę w postaci potęgi • umie określić znak potęgi, nie wykonując obliczeń • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę • rozumie powstanie wzoru na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie potęgi • umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach	• umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń

	• umie zapisać bardzo małą liczbę w notacji wykładniczej, wykorzystując potęgę liczby 10 o ujemnych wykładnikach • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie stosować wzory na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń	
--	--	--

GRANIASŁUPY	• zna pojęcie graniastosłupa pochyłego • umie wskazać na rysunku graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa • rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego • rozumie zasady zamiany jednostek objętości • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa	• umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta
--------------------	---	--

STATYSTYKA	• umie ułożyć pytania do prezentowanych danych • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	
-------------------	---	--

WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ

Wymagania na **ocenę dobrą (4)** obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia. Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną):

DZIAŁ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
LICZBY I DZIAŁANIA		• umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie porządkować liczby wymierne • zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony • umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego • umie porządkować liczby wymierne • umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych • umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych • umie zamieniać jednostki długości, masy • zna przedrostki mili i kilo • umie zamieniać jednostki długości na mikrony i jednostki masy na karaty • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających większą liczbę działań • umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość • umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość • umie stosować prawa działań • umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu tak, by otrzymać ustalony wynik • umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby

		• umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej • umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną
PROCENTY		• zna pojęcie promila • umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie • potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować • potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby • umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej • umie zastosować powyższe obliczenia w zdaniach tekstowych • umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu • umie rozwiązywać zadania związane z procentami
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE		• umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt • umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi • umie sprawdzić współliniowość trzech punktów • umie kreślić geometryczną sumę i różnicę kątów • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów • rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów • umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty • umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt • umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych • umie konstruować trójkąt o danych dwóch bokach i kącie między nimi zawartym • umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne • umie uzasadniać przystawanie trójkątów • rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów • umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań • umie zamieniać jednostki • umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta

		• umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie • umie obliczać pola wielokątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów w układzie współrzędnych • umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE		• umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie mnożyć sumy algebraiczne • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych • umie interpretować geometrycznie iloczyn sum algebraicznych • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych
RÓWNANIA		• umie zapisać zadanie w postaci równania • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania sprzeczne • umie stosować metodę równań równoważnych • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie wyrazić treść zadania za pomocą równania • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania • umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość
		• umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do

POTĘGI I PIERWIASTKI		obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami • umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach • umie porównać potęgi sprowadzając je do tej samej podstawy • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie stosować działania na potęgach w zadaniach tekstowych • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać daną liczbę w notacji wykładniczej • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie oszacować liczbę niewymierną • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach • umie porównać liczby niewymierne
GRANIASTOSŁU PY		• umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa

		• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego • umie zamieniać jednostki objętości • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu • umie obliczyć objętość graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa
--	--	--

STATYSTYKA		• umie interpretować prezentowane informacje • umie obliczyć średnią arytmetyczną • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne • zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia
------------	--	---

WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ

Wymagania na ocenę **bardzo dobrą (5)** obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych. Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą):

DZIAŁ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
LICZBY I		• umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik

DZIAŁANIA		
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE		- umie konstruować trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE		- umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych - umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek - umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych - umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian - umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy - umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb
RÓWNANIA		umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania
POTĘGI I PIERWIASTKI		- umie podać cyfrę jedności liczby podanej w postaci potęgi - umie porównywać potęgi o różnych podstawach i różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach
STATYSTYKA		umie prezentować dane w korzystnej formie

WYMAGANIA NA OCENĘ CELUJĄCĄ

Wymagania na **ocenę celującą (6)** stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych. Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą, bardzo dobrą):

DZIAŁ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
LICZBY I DZIAŁANIA		umie obliczać wartości ułamków piętrowych

PROCENTY		umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej
RÓWNANIA		umie zapisać problem w postaci równania
POTĘGI I PIERWIASTKI		- umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami - umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgi - umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi
GRANIASTOSŁ UPY		- umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami - umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgi - umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi

Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 7 szkoły podstawowej opracowane na podstawie *Programie nauczania biologii Puls życia* autorstwa Anny Zdziennickiej

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka organizmu	1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość	- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia rodzaje tkanki łącznej	- określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów	- opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów - tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka
	2. Budowa i funkcje skóry	- wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra i powłoka ciała.	3. Higiena i choroby skóry	- wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- opisuje stan zdrowej skóry - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybicy skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej
	4. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	- wskazuje części: bierną i czynną aparatu ruchu - podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu	wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości	wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
II. Aparat ruchu.	5. Budowa kości	- wymienia elementy budowy kości - wymienia chemiczne składniki kości	- podaje funkcje elementów budowy kości - na podstawie ilustracji omawia doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wskazuje na związek budowy poszczególnych elementów budowy kości z pełnioną przez nie funkcją - wymienia typy tkanki kostnej - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- wyjaśnia związek pomiędzy chemicznymi składnikami kości a funkcją pełnioną przez te struktury - opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem - wyjaśnia związek pomiędzy budową poszczególnych elementów kości a funkcją pełnioną przez te struktury - wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości	- charakteryzuje oba typy szpiku kostnego - planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości - wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu	6. Budowa i rola szkieletu osiowego	- wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - podaje nazwy odcinków kręgosłupa	- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego	- wymienia kości budujące szkielet osiowy - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami	- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki	- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
	7. Szkielet kończyn	wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy	- wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - wymienia rodzaje połączeń kości - opisuje budowę stawu - rozpoznaje rodzaje stawów - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego	- wymienia kości tworzące obręcz: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny	- wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami	charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
	8. Budowa i rola mięśni	- wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej	- określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe	- rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni	- określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych	na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
	9. Higiena i choroby układu ruchu	- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu - wskazuje ślad stopy z płaskostopiem - omawia przedstawione na ilustracji wady podstawy	- rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy - opisuje urazy mechaniczne kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu - omawia wady budowy stóp	- rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój masy mięśniowej ciała - wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy	- wyszukuje informacje dotyczące zapobiegania płaskostopiu - planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	- wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa - wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III Układ pokarmowy	10. Pokarm – budulec i źródło energii	- wymienia podstawowe składniki odżywcze - wymienia produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie - samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw - porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych - przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie człowieka - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi - analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
	11. Witaminy, sole mineralne, woda	- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i rozpuszczalnych w tłuszczach - podaje przykład jednej awitaminozy - wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów - podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka - wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w tłuszczach - wymienia skutki niedoboru witamin - wskazuje rolę wody w organizmie - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka - omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B₆, B₉, B₁₂, D - przedstawia rolę i skutki niedoboru składników mineralnych: Mg, Fe, Ca - określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych - na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C	- analizuje skutki niedoboru witamin, makroelementów i mikroelementów w organizmie - przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C	wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III Układ pokarmowy	12. Budowa i rola układu pokarmowego	- wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów - wymienia rodzaje zębów u człowieka - wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów - wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu - rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie - lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele - samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka - wyказuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu - omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego - lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała - charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki - przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- omawia znaczenie procesu trawienia - opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego - analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody - samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi - uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu - uzasadnia konieczność dbania o zęby
	13. Higiena i choroby układu pokarmowego	- określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych - wymienia choroby układu pokarmowego - analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> - wyказuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C - analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety	- wyказuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) dietę - układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą	- przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	14. Budowa i funkcje krwi	• podaje nazwy elementów morfotycznych krwi • wymienia grupy krwi • wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi	• omawia funkcje krwi • wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia • wyjaśnia, czym jest konflikt serologiczny	• omawia znaczenie krwi • charakteryzuje elementy morfotyczne krwi • omawia rolę hemoglobiny • przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa • przewiduje skutki konfliktu serologicznego	• omawia zasady transfuzji krwi • wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi • rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej	• uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu • analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi
	15. Krążenie krwi	• wymienia narządy układu krwionośnego • z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi	• omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego • porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych • opisuje funkcje zastawek żylnych	• porównuje krwiobiegi: mały i duży • opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu	• rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji • wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami	• analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
	16. Budowa i działanie serca	• lokalizuje położenie serca we własnym ciele • wymienia elementy budowy serca • podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka	• rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) • wyjaśnia, czym jest puls	• opisuje mechanizm pracy serca • omawia fazy cyklu pracy serca • mierzy koledze puls • wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi	• wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca • porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi • omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi	• planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi
	17. Higiena i choroby układu krwionośnego	• wymienia choroby układu krwionośnego • omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków	• wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego • wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego	• analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego • charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego • wyjaśnia, na czym polegają białaczka i anemia • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego	• przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego • demonstrowuje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków • wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego	• wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
	18. Układ limfatyczny	• wymienia cechy układu limfatycznego • wymienia narządy układu limfatycznego	• opisuje budowę układu limfatycznego • omawia rolę węzłów chłonnych	• opisuje rolę układu limfatycznego	• rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego	• porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	19. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	- wymienia elementy układu odpornościowego - wymienia rodzaje odporności - przedstawia różnice między surowicą a szczepionką	- wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną - definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą	- omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki i surowicy	- wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej - opisuje rodzaje leukocytów - odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy	- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień
	20. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego	- wymienia czynniki mogące wywołać alergię - opisuje objawy alergii	- określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	- wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
V. Układ oddechowy	21. Budowa i rola układu oddechowego	- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
	22. Mechanizm oddychania	- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego	- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy	- rozdziela procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych - wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego	- interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu - przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	23. Higiena i choroby układu oddechowego	- definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc - rozdziela czynne i bierne palenie tytoniu	- analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smołowych w jednym papierosie
VI. Układ wydalniczy	24. Budowa i działanie układu wydalniczego	- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego	- wyjaśnia pojęcia <i>wydalenie</i> i <i>defekacja</i> - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO₂ i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂	- rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę - omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalania lub defekacji
	25. Higiena i choroby układu wydalniczego	- wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego	- wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamice nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę	- omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego	- analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - omawia na ilustracji przebieg dializy - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	26. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	- wymienia gruczoły dokrewne - wymienia przykłady hormonów - wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych	- wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> - wyjaśnia, czym są hormony	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - omawia znaczenie swoistego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu	uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych
	27. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego	wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu	- wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i> - podaje przyczyny cukrzycy	interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów	uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą	analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II
	28. Budowa i rola układu nerwowego	- wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy	- opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego	- wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego	ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	29. Ośrodkowy układ nerwowy	- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego	wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji	- opisuje budowę rdzenia kręgowego - objaśnia na ilustracji budowę mózgowia	określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego	uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
	30. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy	- wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	- wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym	- przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego	- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - demonstruje na koledze odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
	31. Higiena układu nerwowego	- wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę)	- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu - wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	- omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień	- analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII. Narządy zmysłów	32. Budowa i działanie narządu wzroku	- omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> - omawia znaczenie adaptacji oka - omawia funkcje elementów budowy oka	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - opisuje drogę światła w oku - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii
	33. Ucho – narząd słuchu i równowagi	- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	- wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha	- charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego	- wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi	analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	34. Higiena oka i ucha	- wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu	- rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę - omawia przyczyny powstawania wad wzroku	- charakteryzuje wady wzroku - wyjaśnia, na czym polegają daltonizm i astygmatyzm - charakteryzuje choroby oczu - omawia sposób korygowania wad wzroku	- rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu	- wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania - analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	35. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	- przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	- wymienia rodzaje kubków smakowych - omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- wskazuje położenie kubków smakowych na języku - z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze - wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku

IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka

36. Męski układ rozrodczy	- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze - wymienia męskie cechy płciowe	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - określa funkcję testosteronu - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
37. Żeński układ rozrodczy	- wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie cechy płciowe	opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
38. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego - analizuje rolę ciała żółtego	wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	39. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	- wymienia nazwy błon płodowych - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży	- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i> - omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu	- charakteryzuje funkcje błon płodowych - charakteryzuje okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego
	40. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	- wymienia etapy życia człowieka - wymienia rodzaje dojrzałości człowieka	- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka	- analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie	- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	41. Higiena i choroby układu rozrodczego	- wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową	- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS - wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	- wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - omawia zasady profilaktyki chorób wywołanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV	- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującemu raka szyjki macicy
	42. Mechanizmy regulacyjne organizmu	- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi	analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	43. Choroba – zaburzenie homeostazy	- omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka - podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują - wymienia choroby cywilizacyjne - wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	- opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych - klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych - omawia znaczenie szczepień ochronnych - wskazuje alergię jako skutek zanieczyszczenia środowiska - wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	- charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie pojęć <i>zdrowie</i> i <i>choroba</i> - rozdziela zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - wymienia najważniejsze choroby człowieka wywołane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób - podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne - podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych - wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych	- wykazuje wpływ środowiska na zdrowie - uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji) - dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych - uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi - uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych	formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów

Wymagania edukacyjne przedmiot : chemia

Klasa: VII

Rok szkolny 2022/23

Realizowany program: Chemia Nowej Ery

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny przygotowano na podstawie treści zawartych w podstawie programowej.

Dział 1. Substancje chemiczne i ich przemiany .				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

– zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie – opisuje sposoby dokumentowania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień – definiuje pojęcie <i>gęstość</i> – podaje wzór na gęstość – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć <i>masa, gęstość, objętość</i> – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i> – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia <i>zjawisko fizyczne</i> i <i>reakcja chemiczna</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących	– omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki – opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie <i>stopy metali</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną – proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza	– podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość – przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa, gęstość, objętość</i> – przelicza jednostki – podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielanie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski – wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne – wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia	– omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – definiuje pojęcie <i>patyna</i> – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i> – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy	- wyjaśni, dlaczego zmiana gęstości wody jest niezwykła w porównaniu ze zmianą gęstością innych substancji - obliczy zawartość procentową składnika w mieszaninie - opisze różnice między utlenianiem i redukcją - wyjaśni, jak spalanie paliw wpływa na skład powietrza - opisze i porówna pasywację i patynowanie oraz wskaże metale, których te procesy dotyczą
---	---	--	---	--

w otoczeniu człowieka – definiuje pojęcia <i>pierwiastek chemiczny</i> i <i>związek chemiczny</i> – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne – podaje przykłady związków chemicznych – dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali) – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości – opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja – wymienia niektóre czynniki powodujące korozję – posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg)				
Dział 2. Składniki powietrza i rodzaje przemian jakim ulegają.				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: – opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza – wymienia właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem	Uczeń: – projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów – wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu – podaje przykłady wodorków niemetali	Uczeń: – określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości tlenku węgla(II)	Uczeń: – otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym – wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia	Uczeń: – opisuje destylację skroplonego powietrza, - wymienia przyczynę powstawania tlenku węgla (II) – czadu w procesach grzewczych, w gospodarstwach domowych, - opisuje jego właściwości fizyczne i chemiczne, - wymienia ozon jako odmianę alotropową tlenu i opisuje jego właściwości,

chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie <i>wodorki</i> – omawia obieg tlenu i tlenu węgla(IV) w przyrodzie – określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV) – podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) – przedstawia zachowanie substancji higroskopijne – opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany – omawia, na czym polega spalanie – definiuje pojęcia <i>substrat</i> i <i>produkt reakcji chemicznej</i> – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – określa typy reakcji chemicznych – określa, co to są tlenki i zna ich podział – wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym	– wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy – wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) – definiuje pojęcie <i>reakcja charakterystyczna</i> – planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany – opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie – wymienia właściwości wody – wyjaśnia pojęcie <i>higroskopijność</i> – zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej – wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne – opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów – podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) – opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) – wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami – definiuje pojęcia <i>reakcje egzo- i endoenergetyczne</i>	– wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu – podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska – wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady – określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów – proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów – projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór – projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – zapisuje słownie przebieg różnych rodzajów reakcji chemicznych – podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – omawia sposoby otrzymywania wodoru – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych	dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami – identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych – wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego	- wykonuje obliczenia związane z zawartością składników powietrza w pomieszczeniach, - wyjaśnia, jak spalanie paliw wpływa na skład powietrza, - wymienia nazwy gazów zaliczanych do gazów cieplarnianych,
---	--	--	--	--

Dział 3. Atomy i cząsteczki.

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
----------------------------	------------------------------	----------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Uczeń: – definiuje pojęcie <i>materia</i> – definiuje pojęcie dyfuzji – opisuje ziarnistą budowę materii – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej</i>, <i>masa atomowa</i>, <i>masa cząsteczkowa</i> – oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych – opisuje i charakteryzuje skład atomu - pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony) – wyjaśni, co to są nukleony – definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> – wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa</i>, <i>liczba masowa</i> – ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa – podaje, czym jest konfiguracja elektronowa – definiuje pojęcie <i>izotop</i> – dokonuje podziału izotopów – wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy – opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych	Uczeń: – planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia zjawisko dyfuzji – podaje założenia teorii atomistyczno- -cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe – opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej <i>Z</i> – wymienia rodzaje izotopów – wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru – wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy – korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych – wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych – podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (<i>K</i>, <i>L</i>, <i>M</i>) – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych – określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie	Uczeń: – wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych – definiuje pojęcie <i>masy atomowej</i> jako średniej masy atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego – wymienia zastosowania różnych izotopów – korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych – oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje uproszczone modele atomów – określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie	Uczeń: – wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych – wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi	Uczeń: – oblicza zawartość procentową izotopów w pierwiastku chemicznym -opisuje historię odkrycia budowy atomu i powstania układu okresowego pierwiastków -definiuje pojęcie <i>promieniotwórczość</i> -określa, na czym polegają promieniotwórczość naturalna i sztuczna -definiuje pojęcie <i>reakcja łańcuchowa</i> -wymienia ważniejsze zagrożenia związane z promieniotwórczością -wyjaśnia pojęcie <i>okres półtrwania (okres połowicznego rozpadu)</i> -rozwiązuje zadania związane z pojęciami <i>okres półtrwania</i> i <i>średnia masa atomowa</i> -charakteryzuje rodzaje promieniowania -wyjaśnia, na czym polegają przemiany α, β.
--	---	---	--	---

– podaje treść prawa okresowości – podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych – odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych – określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie				
Dział 4 Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: – wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: <i>wiązania kowalencyjnego</i>, <i>wiązania niespolaryzowanego</i>, <i>wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego</i>, <i>wiązania jonowego</i> – definiuje pojęcia: jon, kation, anion – definiuje pojęcie elektroujemności – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego – zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek – definiuje pojęcie wartościowości	Uczeń: – opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – opisuje sposób powstawania jonów – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek – podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym – przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych	Uczeń: – określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów – opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce – wykorzystuje pojęcie <i>wartościowości</i> – odczytuje z układu okresowego	Uczeń: – wykorzystuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego) – wskazuje podstawowe	– opisuje wiązania koordynacyjne i metaliczne – wykonuje obliczenia na podstawie równania reakcji chemicznej – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>wydajność reakcji</i> – zna pojęcia: <i>mol</i>, <i>masa molowa</i> i <i>objętość molowa</i> i wykorzystuje je w obliczeniach – określa, na czym polegają reakcje utleniania-redukcji – definiuje pojęcia: <i>utleniacz</i> i <i>reduktor</i> – zaznacza w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej procesy utleniania i redukcji oraz utleniacz, reduktor – podaje przykłady reakcji utleniania-redukcji zachodzących w naszym otoczeniu; uzasadnia swój wybór

– podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.–17. – wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych – określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym – interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, $2 H$, $2 H_2$ itp. – ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – ustala na podstawie nazwy wzór sumaryczny prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej	– podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli – wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego – wyjaśnia pojęcie <i>równania reakcji chemicznej</i> – odczytuje proste równania reakcji chemicznych – zapisuje równania reakcji chemicznych – dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych	wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu) – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności) – przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej – rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego – dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych	różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym – opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego – porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności) – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności – wykonuje obliczenia stechiometryczne	
--	--	---	---	--

– podaje treść prawa zachowania masy – podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania				
Dział 5: Woda i roztwory wodne				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: – charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie – podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód – wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi – wymienia stany skupienia wody – określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody – definiuje pojęcie <i>dipol</i> – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, trudno rozpuszczalne oraz praktycznie	Uczeń: – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń – planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – porównuje rozpuszczalność różnych	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody – określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie – wykazuje doświadczalnie wpływ różnych	Uczeń: – proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega asocjacja cząsteczek wody – rozwiązuje zadania rachunkowe na stężenie procentowe roztworu, w którym rozpuszczono mieszaninę substancji stałych –

nierozpuszczalne w wodzie – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie – wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik</i> i <i>substancja rozpuszczana</i> – projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie – definiuje pojęcie rozpuszczalność – wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy</i>, <i>koloid</i> i <i>zawiesina</i> – podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid – definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony</i>, <i>roztwór nienasycony</i>, <i>roztwór stężony</i>, <i>roztwór rozcieńczony</i> – definiuje pojęcie <i>krystalizacja</i> – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje <i>stężenie procentowe</i>	substancji w tej samej temperaturze – oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej	czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – posługuje się wykresem rozpuszczalności – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności – oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe – prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>gęstości</i> – podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym	dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze – oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach	
---	---	--	---	--

<i>roztworu</i> – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu				
Dział 5. Tlenki i wodorotlenki				
Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: – definiuje pojęcie katalizator – definiuje pojęcie <i>tlenek</i> – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetali – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetali – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia wodorotlenek i zasada – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy wodorotlenowej – rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ – opisuje właściwości oraz	Uczeń: – podaje sposoby otrzymywania tlenków – opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia – wyjaśnia pojęcia <i>woda wapienna</i> , <i>wapno palone</i> i <i>wapno gaszone</i> – odczytuje proste równania dysocjacji jonowej zasad – definiuje pojęcie <i>odczyn zasadowy</i> – bada odczyn – zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie – zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej zasad – określa odczyn roztworu zasadowego i uzasadnia to – opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek)	Uczeń: – zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji – odczytuje równania reakcji chemicznych	Uczeń: -rozwiązuje zadania rachunkowe w oparciu o równania reakcji w których uczestniczą wodorotlenki; - wyjaśnia, jak zmienia się charakter chemiczny tlenków metali wraz ze wzrostem liczby atomowej metalu; - -planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków w formie cząsteczkowej i jonowej - rozwiązuje zadania problemowe związane z tematyką wodorotlenków i zasad; - ustala wzory wodorotlenków na podstawie ich masy cząsteczkowych

zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia – łączy nazwy zwyczajowe (wapno palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych – definiuje pojęcia: <i>elektrolit, nieelektrolit</i> – definiuje pojęcia: <i>dysocjacja jonowa, wskaźnik</i> – wymienia rodzaje odczynów roztworów – podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa zasad – zapisuje równania dysocjacji jonowej zasad (proste przykłady) – podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia <i>wodorotlenek i zasada</i>		– opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym		
---	--	--	--	--

Przedmiotowy system oceniania z fizyki klasa VII

■ Szczegółowe wymagania na poszczególne stopnie (oceny)

Symbolem^R oznaczono treści spoza podstawy programowej

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry	Stopień celujący
-----------------------	---------------------	---------------	----------------------	------------------

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry	Stopień celujący
I. PIERWSZE SPOTKANIE Z FIZYKĄ				
Uczeń: określa, czym zajmuje się fizyka wymienia podstawowe metody badań stosowane w fizyce rozdziela pojęcia: ciało fizyczne i substancja oraz podaje odpowiednie przykłady przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości, czasu) oblicza wartość średnią wyników pomiaru (np. długości, czasu) wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń wymienia i rozdziela rodzaje oddziaływań (elektrostatyczne, grawitacyjne, magnetyczne, mechaniczne) oraz podaje przykłady oddziaływań podaje przykłady skutków oddziaływań w życiu codziennym posługuje się pojęciem siły jako miarą oddziaływań wykonuje doświadczenie (badanie rozciągania gumki lub sprężyny), korzystając z jego opisu posługuje się jednostką siły; wskazuje siłomierz jako przyrząd służący do pomiaru siły odróżnia wielkości skalarne (liczbowe) od wektorowych i podaje odpowiednie przykłady rozpoznaje i nazywa siłę ciężkości rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i sprężystości	Uczeń: podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym, techniką, medycyną oraz innymi dziedzinami wiedzy rozdziela pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie rozdziela pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie wyjaśnia, co to są wielkości fizyczne i na czym polegają pomiary wielkości fizycznych; rozdziela pojęcia wielkość fizyczna i jednostka danej wielkości charakteryzuje układ jednostek SI przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-) przeprowadza wybrane pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów (np. pomiar długości ołówka, czasu stacjonowania się ciała po pochylni) wyjaśnia, dlaczego żaden pomiar nie jest idealnie dokładny i co to jest niepewność pomiarowa oraz uzasadnia, że dokładność wyniku pomiaru nie może być większa niż dokładność przyrządu pomiarowego wyjaśnia, w jakim celu powtarza się pomiar kilka razy, a następnie z uzyskanych wyników oblicza średnią wyjaśnia, co to są cyfry znaczące zaokrągla wartości wielkości fizycznych do podanej liczby cyfr znaczących wykazuje na przykładach, że oddziaływania są wzajemne wymienia i rozdziela skutki oddziaływań (statyczne i dynamiczne) odróżnia oddziaływania bezpośrednie i na odległość, podaje odpowiednie przykłady tych oddziaływań	Uczeń: podaje przykłady wielkości fizycznych wraz z ich jednostkami w układzie SI; zapisuje podstawowe wielkości fizyczne (posługując się odpowiednimi symbolami) wraz z jednostkami (długość, masa, temperatura, czas) szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru, np. długości, czasu wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru lub doświadczenia posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych ^Rklasyfikuje podstawowe oddziaływania występujące w przyrodzie opisuje różne rodzaje oddziaływań wyjaśnia, na czym polega wzajemność oddziaływań porównuje siły na podstawie ich wektorów oblicza średnią siłę i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych buduje prosty siłomierz i wyznacza przy jego użyciu wartość siły, korzystając z opisu doświadczenia szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru siły wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla kilku sił o jednakowych kierunkach; określa jej cechy określa cechy siły wypadkowej kilku (więcej niż dwóch) sił działających wzdłuż tej samej prostej rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, z internetu	Uczeń: podaje przykłady osiągnięć fizyków cennych dla rozwoju cywilizacji (współczesnej techniki i technologii) wyznacza niepewność pomiarową przy pomiarach wielokrotnych przewiduje skutki różnego rodzaju oddziaływań podaje przykłady rodzajów i skutków oddziaływań (bezpośrednich i na odległość) inne niż poznane na lekcji szacuje niepewność pomiarową wyznaczonej wartości średniej siły buduje siłomierz według własnego projektu i wyznacza przy jego użyciu wartość siły wyznacza i rysuje siłę równoważącą kilka sił działających wzdłuż tej samej prostej o różnych zwrotach, określa jej cechy rozwiązuje zadania złożone, nietypowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>	Uczeń: rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry	Stopień celujący
rozróżnia siłę wypadkową i siłę równoważącą określa zachowanie się ciała w przypadku działania na nie sił równoważących się	stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły przedstawia siłę graficznie (rysuje wektor siły) doświadczalnie wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej (mierzy wartość siły za pomocą siłomierza) zapisuje wynik pomiaru siły wraz z jej jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla dwóch sił o jednakowych kierunkach opisuje i rysuje siły, które się równoważą określa cechy siły wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż tej samej prostej i siły równoważącej inną siłę podaje przykłady sił wypadkowych i równoważących się z życia codziennego przeprowadza doświadczenia: - badanie różnego rodzaju oddziaływań, - badanie cech sił, wyznaczanie średniej siły, - wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń opisuje przebieg przeprowadzonego	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Jak mierzono czas i jak mierzy się go obecnie</i> lub innego		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry	Stopień celujący
	doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>			

II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII				
Uczeń: podaje przykłady zjawisk świadczące o cząsteczkowej budowie materii posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego podaje przykłady występowania napięcia powierzchniowego wody określa wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe wody wymienia czynniki zmniejszające napięcie powierzchniowe wody i wskazuje sposoby ich wykorzystywania w codziennym życiu człowieka rozdziela trzy stany skupienia substancji; podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów rozdziela substancje kruche, sprężyste i plastyczne; podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych posługuje się pojęciem masy oraz jej jednostkami, podaje jej jednostkę w układzie SI rozdziela pojęcia: masa, ciężar ciała posługuje się pojęciem siły ciężkości, podaje wzór na ciężar określa pojęcie gęstości; podaje związek gęstości z masą i objętością oraz jednostkę gęstości w układzie SI posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odśledzenia gęstości substancji; porównuje gęstości substancji wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe mierzy: długość, masę, objętość cieczy; wyznacza objętość dowolnego ciała za pomocą cylindra miarowego przeprowadza doświadczenie (badanie zależności wskazania siłomierza od masy obciążników), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki i formułuje wnioski	Uczeń: podaje podstawowe założenia cząsteczkowej teorii budowy materii ^Rpodaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym posługuje się pojęciem oddziaływań międzycząsteczkowych; odróżnia siły spójności od sił przylegania, rozpoznaje i opisuje te siły wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (sił spójności i przylegania) wyjaśnia napięcie powierzchniowe jako skutek działania sił spójności doświadczalnie demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego, korzystając z opisu ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego (na wybranym przykładzie) ilustruje działanie sił spójności na przykładzie mechanizmu tworzenia się kropli; tłumaczy formowanie się kropli w kontekście istnienia sił spójności charakteryzuje ciała sprężyste, plastyczne i kruche; posługuje się pojęciem siły sprężystości opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów (strukturę mikroskopową substancji w różnych jej fazach) określa i porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów analizuje różnice gęstości (ułożenia cząsteczek) substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów stosuje do obliczeń związki między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem	Uczeń: posługuje się pojęciem hipotezy wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się, opierając się na doświadczeniu modelowym ^Rwyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji i od czego zależy jego szybkość ^Rwymienia rodzaje menisków; opisuje występowanie menisku jako skutek oddziaływań międzycząsteczkowych ^Rna podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania czy siły spójności wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostrym; posługuje się pojęciem twardości minerałów analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów; posługuje się pojęciem powierzchni swobodnej analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (analizuje zmiany gęstości przy zmianie stanu skupienia, zwłaszcza w przypadku przejścia z cieczy w gaz, i wiąże to ze zmianami w strukturze mikroskopowej) wyznacza masę ciała za pomocą wagi laboratoryjnej; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku przeprowadza doświadczenia: - badanie wpływu detergentu na napięcie powierzchniowe, - badanie, od czego zależy kształt kropli, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski planuje doświadczenia związane	Uczeń: uzasadnia kształt spadającej kropli wody projektuje i przeprowadza doświadczenia (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące cząsteczkową budowę materii projektuje i wykonuje doświadczenie potwierdzające istnienie napięcia powierzchniowego wody projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące właściwości ciał stałych, cieczy i gazów projektuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach rozwiązuje nietypowe (złożone) zadania, (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz związku gęstości z masą i objętością) realizuje projekt: <i>Woda – białe bogactwo</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i>)	Uczeń: Rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

opisuje przebieg przeprowadzonych doświadczeń	grawitacyjnym oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych posługuje się pojęciem gęstości oraz jej jednostkami stosuje do obliczeń związek gęstości z masą i objętością wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, dm-, kilo-, mega-); przelicza jednostki: masy, ciężaru, gęstości rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych (wyników doświadczenia); rozpoznaje proporcjonalność prostą oraz posługuje się proporcjonalnością prostą wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu przeprowadza doświadczenia: - wykazanie cząsteczkowej budowy materii, - badanie właściwości ciał stałych, cieczy i gazów, - wykazanie istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych, - wyznaczanie gęstości substancji, z jakiej wykonany jest przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i przymiaru lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego oraz wyznaczanie gęstości cieczy za pomocą wagi i cylindra miarowego, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; przedstawia wyniki i formułuje wnioski opisuje przebieg doświadczenia; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów posługuje się pojęciem niepewności	z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach szacuje wyniki pomiarów; ocenia wyniki doświadczeń, porównując wyznaczone gęstości z odpowiednimi wartościami tabelarycznymi rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz ze związku gęstości z masą i objętością)		
--	--	---	--	--

	pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (stosuje związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym oraz korzysta ze związku gęstości z masą i objętością)			
--	--	--	--	--

III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA

III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA				
Uczeń: rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i nacisku, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (w otaczającej rzeczywistości); wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku rozdziela parcie i ciśnienie formułuje prawo Pascala, podaje przykłady jego zastosowania wskazuje przykłady występowania siły wyporu w otaczającej rzeczywistości i życiu codziennym wymienia cechy siły wyporu, ilustruje graficznie siłę wyporu przeprowadza doświadczenia: - badanie zależności ciśnienia od pola powierzchni, - badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, - badanie przenoszenia w cieczy działającej na nią siły zewnętrznej, - badanie warunków pływania ciał, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa, formułuje wnioski - przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) - wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	Uczeń: posługuje się pojęciem parcia (nacisku) posługuje się pojęciem ciśnienia wraz z jego jednostką w układzie SI posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczach i gazach wraz z jego jednostką; posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego doświadczalnie demonstruje: - zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, - istnienie ciśnienia atmosferycznego, - prawo Pascala, - prawo Archimedesesa (na tej podstawie analizuje pływanie ciał) posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego przelicza wielokrotności i podwielokrotności (centy-, hekto-, kilo-, mega-); przelicza jednostki ciśnienia stosuje do obliczeń: - związek między parciem a ciśnieniem, - związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych analizuje siły działające na ciała	Uczeń: wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia wyjaśnia zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza opisuje znaczenie ciśnienia hydrostatycznego i ciśnienia atmosferycznego w przyrodzie i w życiu codziennym ^Ropisuje paradoks hydrostatyczny opisuje doświadczenie Torricellego opisuje zastosowanie prawa Pascala w prasie hydraulicznej i hamulcach hydraulicznych wyznacza gęstość cieczy, korzystając z prawa Archimedesesa rysuje siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie; wyznacza, rysuje i opisuje siłę wypadkową wyjaśnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone na podstawie prawa Archimedesesa, posługując się pojęciami siły ciężkości i gęstości planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni; opisuje jego przebieg i formułuje wnioski projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala dla cieczy lub gazów, opisuje jego przebieg oraz analizuje i ocenia wynik; formułuje komunikat o swoim doświadczeniu rozwiązuje typowe zadania obliczeniowe z wykorzystaniem warunków pływania ciał; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania	Uczeń: uzasadnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone, korzystając z wzorów na siły wyporu i ciężkości oraz gęstość rozwiązuje złożone, nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków pływania ciał) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących wykorzystywania prawa Pascala w otaczającej rzeczywistości i w życiu codziennym	Uczeń: rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

	zanurzone w cieczach lub gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesesa oblicza wartość siły wyporu dla ciał zanurzonych w cieczy lub gazie podaje warunki pływania ciał: kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie zanurzone w cieczy opisuje praktyczne zastosowanie prawa Archimedesesa i warunków pływania ciał; wskazuje przykłady wykorzystywania w otaczającej rzeczywistości posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących pływania ciał wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu przeprowadza doświadczenia: wyznaczanie siły wyporu, badanie, od czego zależy wartość siły wyporu i wykazanie, że jest ona równa ciężarowi wypartej cieczy, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; wyciąga wnioski i formułuje prawo Archimedesesa rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: - <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa	oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, prawa Pascala, prawa Archimedesesa) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego oraz prawa Archimedesesa, a w szczególności informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i>		
--	--	---	--	--

	Archimiedesa, warunków pływania ciał)			
--	--	--	--	--

IV. KINEMATYKA				
Uczeń: wskazuje przykłady ciał będących w ruchu w otaczającej rzeczywistości wyróżnia pojęcia toru i drogi i wykorzystuje je do opisu ruchu; podaje jednostkę drogi w układzie SI; przelicza jednostki drogi odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego; podaje przykłady ruchów: prostoliniowego i krzywoliniowego nazywa ruchem jednostajnym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała; podaje przykłady ruchu jednostajnego w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego; opisuje ruch jednostajny prostoliniowy; podaje jednostkę prędkości w układzie SI odczytuje prędkość i przebytą odległość z wykresów zależności drogi i prędkości od czasu odróżnia ruch niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego; podaje przykłady ruchu niejednostajnego w otaczającej rzeczywistości rozróżnia pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego; podaje jednostkę przyspieszenia w układzie SI odczytuje przyspieszenie i prędkość z wykresów zależności przyspieszenia i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie	Uczeń: wyjaśnia, na czym polega względność ruchu; podaje przykłady układów odniesienia opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu oblicza wartość prędkości i przelicza jej jednostki; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oraz rysuje te wykresy na podstawie podanych informacji rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub na podstawie wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu oraz posługuje się proporcjonalnością prostą nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość oblicza wartość przyspieszenia wraz z jednostką; przelicza jednostki przyspieszenia wyznacza zmianę prędkości dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego); oblicza prędkość końcową w ruchu jednostajnie przyspieszonym stosuje do obliczeń związek	Uczeń: rozróżnia układy odniesienia: jedno-, dwu- i trójwymiarowy planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia prędkości z pomiaru czasu i drogi z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych bądź programu do analizy materiałów wideo; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia jego wyniki sporządza wykresy zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego na podstawie podanych informacji (oznacza wielkości i skalę na osiach; zaznacza punkty i rysuje wykres; uwzględnia niepewności pomiarowe) wyznacza przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) ^Ropisuje zależność drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym, gdy prędkość początkowa jest równa zero; stosuje tę zależność do obliczeń analizuje ruch ciała na podstawie filmu ^Rposługuje się wzorem: $s = \frac{at^2}{2}$, ^Rwyznacza przyspieszenie ciała na podstawie wzoru $a = \frac{2s}{t^2}$ wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się do siebie jak kolejne liczby nieparzyste rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzorów ^R$s = \frac{at^2}{2}$ i	Uczeń: planuje i demonstruje doświadczenie związane z badaniem ruchu z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych, programu do analizy materiałów wideo; opisuje przebieg doświadczenia, analizuje i ocenia wyniki ^Ranalizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego z prędkością początkową i na tej podstawie wyprowadza wzór na obliczanie drogi w tym ruchu rozwiązuje nietypowe, złożone zadania(problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem wzorów: $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$) oraz związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ruchu (np. urządzeń do pomiaru przyspieszenia) realizuje projekt: <i>Prędkość wokół nas</i> (lub inny związany z treściami rozdziału <i>Kinematyka</i>)	Uczeń: Rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

przyspieszonego; rozpoznaje proporcjonalność prostą rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym identyfikuje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu; rozpoznaje proporcjonalność prostą odczytuje dane z wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie przyspieszonego przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$); wyznacza prędkość końcową analizuje wykresy zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu analizuje wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu prędkości do osi czasu analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie opóźnionego; oblicza prędkość końcową w tym ruchu przeprowadza doświadczenia: - wyznaczanie prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą, - badanie ruchu staczającej się kulki, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów i obliczeń w tabeli zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności ruchu oraz z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym)	$a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ analizuje wykresy zależności^R drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu sporządza wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego rozwiązuje typowe zadania związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie zmiennym)		
--	---	---	--	--

V. DYNAMIKA				
Uczeń: posługuje się symbolem siły; stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły wyjaśnia pojęcie siły wypadkowej; opisuje i rysuje siły, które się równoważą rozpoznaje i nazywa siły oporów ruchu; podaje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona podaje treść drugiej zasady dynamiki Newtona; definiuje jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się jednostką siły rozpoznaje i nazywa siły działające na spadające ciała (siły ciężkości i oporów ruchu) podaje treść trzeciej zasady dynamiki Newtona posługuje się pojęciem sił oporów ruchu; podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych i opisuje wpływ na poruszające się ciała rozdziela tarcie statyczne i kinetyczne rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą oraz proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli; posługuje się proporcjonalnością prostą przeprowadza doświadczenia: - badanie spadania ciał, - badanie wzajemnego oddziaływania ciał - badanie, od czego zależy tarcie, korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski - przelicza wielokrotności	Uczeń: wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach wyjaśnia, na czym polega bezwładność ciał; wskazuje przykłady bezwładności w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki opisuje spadek swobodny jako przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego porównuje czas spadania swobodnego i rzeczywistego różnych ciał z danej wysokości opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki opisuje zjawisko odrzutu i wskazuje jego przykłady w otaczającej rzeczywistości analizuje i wyjaśnia wyniki przeprowadzonego doświadczenia; podaje przyczynę działania siły tarcia i wyjaśnia, od czego zależy jej wartość stosuje pojęcie siły tarcia jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot siły tarcia opisuje i rysuje siły działające na ciało wprawiane w ruch (lub poruszające się) oraz wyznacza i rysuje siłę wypadkową opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym; wyjaśnia na przykładach, kiedy tarcie i inne opory ruchu są pożyteczne, a kiedy niepożądane oraz wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania oporów ruchu (tarcia) stosuje do obliczeń: - związek między siłą i masą - a przyspieszeniem, - związek między siłą ciężkości, masą	Uczeń: ^Rwyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o różnych kierunkach ^Rpodaje wzór na obliczanie siły tarcia analizuje opór powietrza podczas ruchu spadochroniarza planuje i przeprowadza doświadczenia: - w celu zilustrowania I zasady dynamiki, - w celu zilustrowania II zasady dynamiki, - w celu zilustrowania III zasady dynamiki; opisuje ich przebieg, formułuje wnioski analizuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń (oblicza przyspieszenia ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczeń) rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem i związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ()) oraz dotyczące: swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał, występowania oporów ruchu) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: bezwładności ciał, spadania ciał, występowania oporów ruchu, a w szczególności tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i>	Uczeń: rozwiązuje nietypowe złożone zadania, (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (stosując do obliczeń związek między siłą i masą a przyspieszeniem oraz związek: $\Delta v = a \cdot \Delta t$) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących przykładów wykorzystania zasady odrzutu w przyrodzie i technice	Uczeń: rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	i przyspieszeniem grawitacyjnym; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych przeprowadza doświadczenia: - badanie bezwładności ciał, - badanie ruchu ciała pod wpływem działania sił, które się nie równoważą, - demonstracja zjawiska odrzutu, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności, analizuje je i formułuje wnioski rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem oraz zadania dotyczące swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał i występowania oporów ruchu			
---	--	--	--	--

VI. PRACA, MOC, ENERGIA				
Uczeń: posługuje się pojęciem energii, podaje przykłady różnych jej form odróżnia pracę w sensie fizycznym od pracy w języku potocznym; wskazuje przykłady wykonania pracy mechanicznej w otaczającej rzeczywistości podaje wzór na obliczanie pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły jest zgodny z kierunkiem jego ruchu rozdziela pojęcia: praca i moc; odróżnia moc w sensie fizycznym od mocy w języku potocznym; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości podaje i opisuje wzór na obliczanie mocy (iloraz pracy i czasu, w którym praca została wykonana) rozdziela pojęcia: praca i energia; wyjaśnia co rozumiemy przez pojęcie energii oraz kiedy ciało zyskuje energię, a kiedy ją traci; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciem energii potencjalnej grawitacji (ciężkości) i potencjalnej sprężystości wraz z ich jednostką w układzie SI posługuje się pojęciami siły ciężkości i siły sprężystości posługuje się pojęciem energii kinetycznej; wskazuje przykłady ciał posiadających energię kinetyczną w otaczającej rzeczywistości wymienia rodzaje energii mechanicznej; wskazuje przykłady przemian energii mechanicznej w otaczającej rzeczywistości	Uczeń: posługuje się pojęciem pracy mechanicznej wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy została wykonana praca 1 J posługuje się pojęciem oporów ruchu posługuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy urządzenie ma moc 1 W; porównuje moce różnych urządzeń wyjaśnia, kiedy ciało ma energię potencjalną grawitacji, a kiedy ma energię potencjalną sprężystości; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii opisuje przemiany energii ciała podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej grawitacji ciała od jego masy i wysokości, na jaką ciało zostało podniesione ($\Delta E = m \cdot g \cdot h$) opisuje i wykorzystuje zależność energii kinetycznej ciała od jego masy i prędkości; podaje wzór na energię kinetyczną i stosuje go do obliczeń opisuje związek pracy wykonanej podczas zmiany prędkości ciała ze zmianą energii kinetycznej ciała (opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii); wyznacza zmianę energii kinetycznej wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości stosuje do obliczeń: - związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, - związek mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana,	Uczeń: wyjaśnia kiedy, mimo działającej na ciało siły, praca jest równa zero; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości ^Rwyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu ^Rwyjaśnia, co to jest koł mechaniczny (1 KM) podaje, opisuje i stosuje wzór na obliczanie mocy chwilowej ($P = F \cdot v$) wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji ciała podczas zmiany jego wysokości (wyprowadza wzór) wyjaśnia, jaki układ nazywa się układem izolowanym; podaje zasadę zachowania energii planuje i przeprowadza doświadczenia związane z badaniem, od czego zależy energia potencjalna sprężystości i energia kinetyczna; opisuje ich przebieg i wyniki, formułuje wnioski rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: energii i pracy, mocy różnych urządzeń, energii potencjalnej i kinetycznej oraz	Uczeń: ^Rwykazuje, że praca wykonana podczas zmiany prędkości ciała jest równa zmianie jego energii kinetycznej (wyprowadza wzór) rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe: dotyczące energii i pracy (wykorzystuje ^Rgeometryczną interpretację pracy) oraz mocy; z wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> realizuje projekt: <i>Statek parowy</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i>)	Uczeń: rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej; podaje zasadę zachowania energii mechanicznej doświadczalnie bada, od czego zależy energia potencjalna ciężkości, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje wyniki i formułuje wnioski przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu wyodrębnia z prostych tekstów i rysunków informacje kluczowe	związek wykonanej pracy ze zmianą energii oraz wzory na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną, zasadę zachowania energii mechanicznej, związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną oraz zasady zachowania energii mechanicznej) wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu	zasady zachowania energii mechanicznej		
--	--	---	--	--

VII. TERMODYNAMIKA				
Uczeń: posługuje się pojęciem energii kinetycznej; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii posługuje się pojęciem temperatury podaje przykłady zmiany energii wewnętrznej spowodowanej wykonaniem pracy lub przepływem ciepła w otaczającej rzeczywistości podaje warunek i kierunek przepływu ciepła; stwierdza, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej rozdziela materiały o różnym przewodnictwie; wskazuje przykłady w otaczającej rzeczywistości wymienia sposoby przekazywania energii w postaci ciepła; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości informuje o przekazywaniu ciepła przez promieniowanie; wykonuje i opisuje doświadczenie ilustrujące ten sposób przekazywania ciepła posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania ciepła właściwego; porównuje wartości ciepła właściwego różnych substancji rozdziela i nazywa zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację oraz wskazuje przykłady tych zjawisk w otaczającej rzeczywistości posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania temperatury topnienia i temperatury wrzenia oraz ^R ciepła topnienia i ^R ciepła parowania; porównuje te wartości dla różnych substancji doświadczalnie demonstruje zjawisko	Uczeń: wykonuje doświadczenie modelowe (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki doświadczenia posługuje się pojęciem energii wewnętrznej; określa jej związek z liczbą cząsteczek, z których zbudowane jest ciało; podaje jednostkę energii wewnętrznej w układzie SI wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę określa temperaturę ciała jako miarę średniej energii kinetycznej cząsteczek, z których ciało jest zbudowane analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita); wskazuje jednostkę temperatury w układzie SI; podaje temperaturę zera bezwzględnego przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie posługuje się pojęciem przepływu ciepła jako przekazywaniem energii w postaci ciepła oraz jednostką ciepła w układzie SI wykazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując energię w postaci ciepła analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem	Uczeń: wyjaśnia wyniki doświadczenia modelowego (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy) wyjaśnia związek między energią kinetyczną cząsteczek i temperaturą ^R opisuje możliwość wykonania pracy kosztem energii wewnętrznej; podaje przykłady praktycznego wykorzystania tego procesu wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej uzasadnia, odwołując się do wyników doświadczenia, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała wyprowadza wzór potrzebny do wyznaczenia ciepła właściwego wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy ^R rysuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania odpowiednio dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych ^R posługuje się pojęciem ciepła topnienia wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło topnienia wyjaśnia, co dzieje się z energią pobieraną (lub oddawaną) przez mieszaninę substancji w stanie stałym i ciekłym (np. wody i lodu) podczas topnienia (lub krzepnięcia) w stałej temperaturze ^R posługuje się pojęciem ciepła parowania wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło parowania	Uczeń: projektuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia ciepła właściwego dowolnego ciała; opisuje je i ocenia ^R sporządza i analizuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych (opisuje oś układu współrzędnych, uwzględnia niepewności pomiarów) rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe związane ze zmianą energii wewnętrznej oraz z wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i>	Uczeń: Rozwiązuje zadania problemowe i rachunkowe o podwyższonym stopniu trudności

topnienia wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania posługuje się pojęciem temperatury wrzenia przeprowadza doświadczenia: obserwacja zmian temperatury ciał w wyniku wykonania nad nimi pracy lub ogrzania, badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego, obserwacja zjawiska konwekcji, obserwacja zmian stanu skupienia wody, obserwacja topnienia substancji, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki obserwacji i formułuje wnioski rozwiązuje proste, nie obliczeniowe zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> – związane z energią wewnętrzną i zmianami stanów skupienia ciał: topnieniem lub krzepnięciem, parowaniem (wrzeniem) lub skraplaniem przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	pracy i przepływem ciepła podaje treść pierwszej zasady termodynamiki ($\Delta E = W + Q$) doświadczalnie bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (planuje, przeprowadza i opisuje doświadczenie) opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji stwierdza, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała wyjaśnia, co określa ciepło właściwe; posługuje się pojęciem ciepła właściwego wraz z jego jednostką w układzie SI podaje i opisuje wzór na obliczanie ciepła właściwego ($c = \frac{Q}{m \cdot \Delta T}$) wyjaśnia, jak obliczyć ilość ciepła pobranego (oddanego) przez ciało podczas ogrzewania (oziębiania); podaje wzór ($Q = c \cdot m \cdot \Delta T$) doświadczalnie wyznacza ciepło właściwe wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy, termometru, cylindra miarowego lub wagi (zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, ocenia wynik) opisuje jakościowo zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację	^R wyjaśnia zależność temperatury wrzenia od ciśnienia przeprowadza doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający się gaz, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; analizuje wyniki doświadczenia i formułuje wnioski planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wykazania, że do uzyskania jednakowego przyrostu temperatury różnych substancji o tej samej masie potrzebna jest inna ilość ciepła; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia je rozwiązuje bardziej złożone zadania lub problemy (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, zmianami stanu skupienia ciał, wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego i zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^R ciepło topnienia i ^R ciepło parowania) posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: energii wewnętrznej i temperatury, wykorzystania (w przyrodzie i w życiu codziennym) przewodnictwa cieplnego (przewodników i izolatorów ciepła), zjawiska konwekcji (np. prądy konwekcyjne), promieniowania słonecznego (np. kolektory słoneczne), pojęcia ciepła właściwego (np. znaczenia dużej wartości ciepła właściwego wody i jego związku z klimatem), zmian stanu skupienia ciał, a w szczególności tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji</i> (lub innego tekstu związanego z treściami rozdziału:		
---	--	--	--	--

	analizuje zjawiska: topnienia i krzepnięcia, sublimacji i resublimacji, wrzenia i skraplania jako procesy, w których dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury wyznacza temperaturę: topnienia wybranej substancji (mierzy czas i temperaturę, zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami i z uwzględnieniem informacji o niepewności), wrzenia wybranej substancji, np. wody porównuje topnienie kryształów i ciał bezpostaciowych na schematycznym rysunku (wykresie) ilustruje zmiany temperatury w procesie topnienia dla ciał krystalicznych i bezpostaciowych doświadczalnie demonstruje zjawiska wrzenia i skraplania przeprowadza doświadczenia: badanie, od czego zależy szybkość parowania, obserwacja wrzenia, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski rozwiązuje proste zadania (w tym obliczeniowe) lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, przepływem ciepła oraz z wykorzystaniem: związków $\Delta E = W$ i $\Delta E = Q$, zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^Rciepło topnienia i ^Rciepło parowania); wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu	<i>Termodynamika</i>)		
--	---	------------------------------	--	--

Geografia

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7 szkoły podstawowej,

spójne z Programem nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny ¹				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
Uczeń: • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego • podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski • wymienia elementy klimatu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>średniarobowa temperatura powietrza</i> • wymienia czynniki, które warunkują różnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce	Uczeń: • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy • wymienia kraje geograficzne w pasach rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • dokonuje podziału surowców mineralnych • podaje cechy klimatu Polski • podaje różnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej • opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej	Uczeń: • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • opisuje dzieje Ziemi • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszary Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce • omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce • odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów • wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce	Uczeń: • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • przedstawia proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • omawia ważniejsze typy jezior w Polsce • analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej • omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki • omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku • omawia procesy i czynniki glebotwórcze • opisuje typy lasów w Polsce	Uczeń: • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzeki jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce • podaje argumenty przemawiające

• określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło</i>,				za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego • planuje wycieczkę do parku
---	--	--	--	---

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

<i>rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujścielejkowate</i> • wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego • wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny • omawia linię brzegową Bałtyku • podaje główne cechy fizyczne Bałtyku • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> • wymienia typy gleb w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> • wymienia różne rodzaje lasów w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie Polski	• rozpoznaje typy ujść rzecznych • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią • wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • omawia wielkość i głębokość Bałtyku • charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata • opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku • opisuje wybrane typy gleb w Polsce • przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski • omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu • charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	• wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry • opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce • określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • omawia powstawanie gleby • wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów • omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce • ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	• opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	narodowego lub rezerwatu przyrody
2. Ludność i urbanizacja w Polsce				

Uczeń: • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania	Uczeń: • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw • wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce	Uczeń: • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce	Uczeń: • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce	Uczeń: • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
--	---	--	--	--

życia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> • wymienia przyczyny migracji wewnętrznych • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast	• omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	• porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy	• wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia w różnych działach gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie w grupach wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy	• analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
3. Rolnictwo i przemysł Polski				

Uczeń: • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego • podaje przyczyny kwaśnych opadów	Uczeń: • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na mapie Polski elektrownie cieplne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich • omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła	Uczeń: • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłów w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce • charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska • wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych	Uczeń: • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • określa na podstawie dostępnych źródeł warunki rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • omawia rozwój przemysłu stoczniowego w Polsce • analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych • omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego	Uczeń: • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego
---	---	--	---	--

4. Usługi w Polsce

Uczeń: • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> • wyróżnia rodzaje transportu w Polsce • wskazuje na mapie Polski porty morskie	Uczeń: • omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce	Uczeń: • przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu	Uczeń: • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju • identyfikuje związki między transportem
---	---	--	--	---

oraz lotnicze • wyróżnia rodzaje łączności • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centralogistyczne, spedycja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski	• omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce • omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych • wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym • wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie	• omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach • wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce • charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski • wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki dla polskiej gospodarki • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie • określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej • ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
--	---	--	---	---

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny	Uczeń: • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności	Uczeń: • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie • analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	Uczeń: • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	Uczeń: • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależność między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	--	--	--

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią • wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wymienia rodzaje skal • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomica</i> • odczytuje z mapy wysokość bezwzględną • podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych	Uczeń: • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów • podaje cechy siatki geograficznej • określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie • wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną • szereguje skale od największej do najmniejszej • podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną • określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu • charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie	Uczeń: • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej • wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach • omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie • oblicza wysokości względne • omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie	Uczeń: • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową • analizuje treści map wykonanych w różnych skalach • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie • omawia metody prezentacji zjawisk na mapach • charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej • odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów	Uczeń: • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie • wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach • interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie

Informatyka klasa 7.

Tytuł w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
1. KOMPUTER I SIECI KOMPUTEROWE 5 h						
1.1. Komputer w życiu człowieka	1. i 2. Komputer w życiu człowieka	• wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputer • wymienia dwa zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne	• wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery • wymienia cztery zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne • przestrzega zasad	• wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery • wymienia sześć zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne • omawia podstawowe	• wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery • wymienia osiem zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne • wyjaśnia, czym jest	• zamienia liczby z systemu dziesiętnego na dwójkowy

			bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze •kompresuje i dekompresuje pliki i foldery	jednostki pamięci masowej •wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII •zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania •wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie	system binarny (dwójkowy) i dlatego jest używany do zapisywania danych w komputerze •wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików	
1.2. Budowa i działanie sieci komputerowej	3. Budowa i działanie sieci komputerowej	•wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa	•wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych •wyjaśnia, czym jest internet	•omawia podział sieci ze względu na wielkość •opisuje działanie i budowę domowej sieci komputerowej •opisuje działanie i budowę szkolnej sieci komputerowej	•sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows	•zmienia ustawienia sieci komputerowej w systemie Windows
1.3. Sposoby wykorzystania internetu	4. i 5. Sposoby wykorzystania internetu	•wymienia dwie usługi dostępne w internecie •otwiera strony internetowe w przeglądarce	•wymienia cztery usługi dostępne w internecie •wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania prostego •szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu	•wymienia sześć usług dostępnych w internecie •umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania zaawansowanego •opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości •dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu	•wymienia osiem usług dostępnych w internecie •współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową •opisuje licencje na zasoby w internecie	•publikuje własne treści w internecie, przydzielając im licencje typu Creative Commons

				•przestrzega zasad netykiety, komunikując się przez internet		
2. STRONY WWW 3 h						
2.1. Zasady tworzenia stron internetowych	6. Zasady tworzenia stron internetowych	•wyjaśnia, czym jest strona internetowa •opisuje budowę witryny internetowej	•omawia budowę znacznika HTML •wymienia podstawowe znaczniki HTML •tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku	•wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej •korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję	•wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej •otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu	•do formatowania wyglądu strony wykorzystuje znaczniki nieomawiane na lekcji
2.2. Tworzymy własną stronę WWW	7. i 8. Tworzymy własną stronę WWW	•tworzy stronę internetową w języku HTML	•planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej	•umieszcza na stronie obrazy, tabele i listy punktowane oraz numerowane	•umieszcza na tworzonej stronie hiperłącza do zewnętrznych stron internetowych •tworzy kolejne podstrony i łączy je za pomocą hiperłączy	•tworząc stronę internetową, wykorzystuje dodatkowe technologie, np. CSS lub JavaScript
3. GRAFIKA KOMPUTEROWA 7 h						
3.1. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	9. i 10. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	•tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku •zaznacza fragmenty obrazu •wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu	•omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP •tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP •umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP •zapisuje rysunki w różnych formatach graficznych	•używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP •zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP •opisuje podstawowe formaty graficzne •wykorzystuje warstwy, tworząc rysunki w programie GIMP •rysuje figury	•łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP •wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć •tworzy fotomontaże i kolaże w programie GIMP	•tworząc rysunki w programie GIMP, wykorzystuje narzędzia nieomówione na lekcji

				geometryczne, wykorzystując narzędzia zaznaczania w programie GIMP		
3.2. Animacje w programie GIMP	11. i 12. Animacje w programie GIMP	• wyjaśnia, czym jest animacja	• dodaje gotowe animacje do obrazów wykorzystując filtry programu GIMP	• dodaje gotowe animacje dla kilku fragmentów obrazu: odtwarzane jednocześnie oraz odtwarzane po kolei	• tworzy animację poklatkową, wykorzystując warstwy w programie GIMP	• przedstawia proste historie poprzez animacje utworzone w programie GIMP
3.3. Tworzenie plakatu – zadanie projektowe	13.–15. Tworzenie plakatu – zadanie projektowe	• współpracuje w grupie, przygotowując plakat	• planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom	• wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania plakatu • przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu	• wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania plakatu	• planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt
4. PRACA Z DOKUMENTEM TEKSTOWYM 9 h						
4.1. Opracowywanie tekstu	16. i 17. Opracowywanie tekstu	• tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach • otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe • tworzy dokumenty tekstowe, wykorzystując szablony dokumentów	• redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad • dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia • korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach • ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce	• wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego • ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów • sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą Statystyki wyrazów	• kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z Malarza formatów • sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego • wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów • zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji	• przygotowuje estetyczne projekty dokumentów tekstowych do wykorzystania w życiu codziennym, takie jak: zaproszenia na uroczystości, ogłoszenia, podania, listy

					Znajdź i zamień	
4.2. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	18. i 19. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	•wstawia obrazy do dokumentu tekstowego •wstawia tabele do dokumentu tekstowego	•zmienia położenie obrazu względem tekstu •formatuje tabele w dokumencie tekstowym •wstawia symbole do dokumentu tekstowego	•zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym •wstawia grafiki SmartArt do dokumentu tekstowego •umieszcza w dokumencie tekstowym pola tekstowe i zmienia ich formatowanie	•osadza obraz w dokumencie tekstowym •wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego •rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi •wstawia równania do dokumentu tekstowego	•wstawia do dokumentu tekstowego inne, poza obrazami, obiekty osadzone, np. arkusz kalkulacyjny
4.3. Praca nad dokumentem wielostronicowym	20. i 21. Praca nad dokumentem wielostronicowym	•wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu	•wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu	•tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych •dzieli dokument na logiczne części	•łączy ze sobą dokumenty tekstowe •tworzy przypisy dolne i końcowe	•przygotowuje rozbudowane dokumenty tekstowe, takie jak referaty i wypracowania
4.4. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	22–24. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	•współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę	•planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom	•wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki •przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu	•wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki	•planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt
5. PREZENTACJE MULTIMEDIALNE I FILMY 4 h						
5.1. Praca nad prezentacją multimedialną	25. i 26. Praca nad prezentacją multimedialną	•przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku •zapisuje prezentację jako pokaz slajdów	•planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ •umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści •uruchamia pokaz slajdów	•projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji •dodaje do slajdów obrazy, grafiki SmartArt •dodaje do elementów na	•wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów •dodaje do slajdów dźwięki i filmy •dodaje do slajdów efekty przejścia •dodaje do slajdów	•przygotowuje prezentacje multimedialne, wykorzystując narzędzia nieomówione na lekcji

				slajdach animacje i zmienia ich parametry •przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów •nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji	hiperłącza i przyciski akcji	
5.2. Tworzenie i obróbka filmów	27. i 28. Tworzenie i obróbka filmów	•nagrywa film kamerą cyfrową lub z wykorzystaniem smartfona •tworzy projekt filmu w programie Shotcut	•przestrzega zasad poprawnego nagrywania filmów wideo •dodaje nowe klipy do projektu filmu	•wymienia rodzaje formatów plików filmowych •dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu •usuwa fragmenty filmu •zapisuje film w różnych formatach wideo	•dodaje napisy do filmu •dodaje filtry do scen w filmie •dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu	•przygotowuje projekt filmowy o przemyślanej i zaplanowanej fabule, z wykorzystaniem różnych możliwości programu Shotcut

Opracowała: Magdalena Mięsiak

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania z plastyki

Podręcznik dla klas IV, V, VI, VII do plastyki „Do dzieła” Jadwiga Lukas, Krystyna Onak, wydawnictwo Nowa Era

1. Kryteria ocen z plastyki

Dokonując oceny z plastyki uwaga zwracana jest na:

- Zaangażowanie w działania plastyczne i aktywny w nich udział.
- Indywidualny wkład pracy.
- Przygotowanie do zajęć.

- Wysiłek wkładany przez ucznia i wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki przedmiotu.
- Poziom uzdolnień i predyspozycji plastycznych ucznia.
- Poziom wiedzy i umiejętności w zakresie różnych form aktywności plastycznej i wiadomości z teorii plastyki.
- Podejmowanie przez ucznia dodatkowych działań plastycznych, udział w konkursach, włączanie się w życie artystyczne szkoły.

2. Zasady oceniania uczniów.

- Zgodność z tematem, bogactwo treści.
- Pomysłowość, oryginalność.
- Ocenie podlegają prace wykonane tylko przez ucznia.
- Dwa razy w semestrze można być nieprzygotowanym do zajęć- dotyczy braku podręcznika, materiałów.

3. Szczegółowe kryteria ocen

- Ocena celująca – 6
 - czynny udział w zajęciach, wykonywanie ćwiczeń i prac plastycznych w sposób kompletny, estetyczny i zgodny z tematem,
 - pełne przyswojenie wiadomości objętych programem,
 - czynny udział w konkursach szkolnych oraz poza nią,
 - prawidłowa organizacja pracy,
 - wszystkie prace oddane w terminie, oddanie wszystkich prac.
- Ocena bardzo dobra – 5
 - czynny udział w zajęciach lekcyjnych,
 - pełne przyswojenie wiadomości objętych programem nauczania,

- prawidłowa organizacja pracy,
 - wszystkie prace oddane w terminie,
 - przygotowanie do zajęć.
-
- Ocena dobra – 4
 - przyswojenie wiedzy i umiejętności oraz wykorzystywanie ich w zadaniach objętych programem nauczania,
 - prace staranne i estetyczne,
 - zabieranie głosu w dyskusjach podczas lekcji.
-
- Ocena dostateczna – 3
 - prace niesttaranne i nieestetyczne,
 - podstawowe opanowanie materiału zawartego w programie nauczania,
 - trudności z zastosowaniem, wykorzystaniem wiedzy teoretycznej podczas wykonywania pracy.
-
- Ocena dopuszczająca – 2
 - brak zaangażowania w pracę na lekcji,
 - zgodne z tematem, ale nieestetyczne wykonanie prac plastycznych,
 - częste nieprzygotowanie do zajęć,
 - spore braki w wiadomościach.
-
- Ocena niedostateczna – 1
 - brak zaangażowania i chęci do pracy,

- notoryczne nieprzygotowanie do zajęć,
- nieterminowe oddawanie prac do oceny,
- nieopanowanie wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej.

4. Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe

KLASA VII

a) Wymagania podstawowe:

- Tłumaczy czym są sztuka elitarna, sztuka popularna, sztuka ludowa
- Wyjaśnia, czym jest skansen
- Podaje przykłady sztuki ludowej
- Wylicza nowe zjawiska w sztuce początku XX w.
- Wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę inspirowaną sztuką elitarną, popularną lub ludową
- Sytuuje nurty sztuki nowoczesnej w czasie
- Wskazuje przykładowych twórców reprezentujących prądy nowoczesne oraz ich dzieła
- Wykonuje pracę inspirowaną twórczością fowistów lub kubistów
- Tłumacz, czym jest fotografia
- Wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z fotografią
- Wylicza rodzaje fotografii
- Opowiada, kim jest fotografik
- Wskazuje środki wyrazu typowe dla fotografii
- Wykonuje fotografię według własnego pomysłu lub wskazówek prowadzącego

- Sytuuje dadaizm i surrealizm w czasie
- Wymienia najważniejsze cechy poznanych kierunków
- Wskazuje przykładów twórców w/w kierunków
- Tłumaczy, czym jest film
- Wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z filmem
- Wymienia środki wyrazu typowe dla filmu
- Odpowiada, czym jest plan filmowy
- Nagrywa krótki film według wskazówek
- Wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja
- Wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej
- Z pomocą nauczyciela opisuje wybrany asamblaż lub instalację
- Wykonuje pracę przestrzenną w wybranej technice plastycznej
- Wyjaśnia, czym są happening i performance
- Omawia role artysty i odbiorcy w w/w formach sztuki
- Przedstawia, kim był Kantor
- Bierze udział w opracowaniu koncepcji projektu oraz w rozplanowaniu kolejnych działań
- Wyjaśnia, czym są media, nowe media, multimedia
- Wylicza główne rodzaje i przykładowe cechy dzieł sztuki nowych mediów
- Z pomocą nauczyciela opisuje wybrane dzieło sztuki nowych mediów
- Pracuje w zespole, przygotowuje projekt artystyczno-edukacyjny
- Wykonuje zadania przydzielone mu w ramach projektu
- Podaje, od jakich czynników zależy odbiór prac artystycznych

- Wyróżnia dyscypliny sztuk plastycznych z uwzględnieniem podziału na dzieła płaskie i przestrzenne
- Wymienia poznane środki plastyczne i wykorzystuje ich nazwy w opisie dzieł
- Z pomocą nauczyciela opisuje wybrane dzieło sztuki
- Wykonuje prace w wybranej technice plastycznej
- Tłumaczy, czym jest tworzenie z natury
- Wyjaśnia, czym są szkic i plener
- Definiuje portret, martwą naturę i pejzaż
- Wykonuje martwą naturę, pejzaż lub portret w wybranej technice plastycznej
- Omawia zrealizowane etapy projektu i działania przeprowadzone w ramach każdego z nich
- Ocenia pracę własną i grupy

b) Wymagania ponadpodstawowe:

- Charakteryzuje sztukę elitarną, popularną i ludową
- Tłumaczy, czym zajmuje się etnografia i etnologia
- Podaje najważniejsze cechy twórczości z kolejnych epok w historii sztuki
- Omawia główne etapy ewolucji sztuki na przełomie XIX i XX w.
- Przedstawia specyfikę sztuki współczesnej
- Wykonuje w określonej technice plastycznej pracę inspirowaną sztuką elitarną, popularną lub ludową
- Określa ramy czasowe każdego z nurtów sztuki nowoczesnej
- Omawia poznane kierunki sztuki
- Rozpoznaje typowe wytwory z poszczególnych nurtów sztuki nowoczesnej i wskazuje między nimi różnice
- Wymienia przedstawicieli poszczególnych nurtów sztuki i ich dzieła
- Wykonuje prace inspirowane twórczością fowistów i kubistów, interpretując zadanie samodzielnie i twórczo

- Tłumaczy znaczenie terminów typowych dla fotografii
- Charakteryzuje fotografię jako dziedzinę sztuki
- Omawia rodzaje fotografii i wskazuje między nimi różnice
- Wymienia środki wyrazu typowe dla fotografii i komentuje ich zastosowanie w wybranym dziele fotograficznym
- Wymienia zasady kompozycji fotograficznej i stosuje podczas wykonywania własnych zdjęć
- Omawia dzieło fotograficzne
- Rozpoznaje typowe cechy wytworów dadaizmu i surrealizmu oraz wskazuje między nimi różnice
- Wymienia przedstawicieli poszczególnych nurtów i wskazuje ich dzieła
- Wykonuje fotokolaż inspirowany twórczością dadaistów i surrealistów, interpretując samodzielnie i twórczo
- Wyjaśnia znaczenie terminów typowych dla sztuki filmowej
- Charakteryzuje film jako dziedzinę sztuki
- Omawia rozwój i przemiany filmu
- Rozpoznaje typy planów filmowych
- Omawia dzieło filmowe
- Wskazuje różnice między asamblażem a instalacją
- Charakteryzuje pop-art. I land art.
- Omawia asamblaż i instalację
- Wykonuje pracę przestrzenną w określonej technice, interpretuje dzieło samodzielnie i twórczo
- Wskazuje różnice między happeningiem a performance'em
- Określa, czym sztuka akcji różni się od teatru
- Wymienia środki wyrazu typowe dla sztuki akcji i komentuje ich zastosowanie w wybranej realizacji
- Przygotowuje koncepcję akcji artystycznej i aktywnie uczestniczy w jej realizacji

- Przedstawia własne pomysły na projekt artystyczno-edukacyjny
- Aktywnie uczestniczy w zdefiniowaniu celów projektu oraz opracowaniu jego formuły
- Przedstawia specyfikę sztuki nowych mediów
- Omawia rozwój i przemiany sztuki nowych mediów
- Wyjaśnia, czym są interaktywność, hipertekst, rzeczywistość wirtualna
- Opowiada o roli odbiorcy w sztuce nowych mediów
- Wymienia środki wyrazu typowe dla sztuki multimedialnej i komentuje ich zastosowanie w wybranej realizacji
- Wylicza różnice między dziełem sztuki nowych mediów a fotografią
- Omawia dzieło multimedialne
- Tworzy wypowiedź wizualną z wykorzystaniem technik cyfrowych
- Aktywnie uczestniczy w organizowaniu wydarzenia będącego finałem projektu
- Przyjmuje rolę lidera grupy
- Podczas realizacji projektu wykazuje się wiadomościami zdobytymi na lekcjach plastyki i innych zajęciach
- Omawia czynniki wpływające na odbiór prac artystycznych
- Wyjaśnia różnice między dziełami realistycznymi a dziełami abstrakcyjnymi
- Tłumaczy podział na sztukę dawną i sztukę współczesną
- Wskazuje poznane środki plastyczne typowe dla poszczególnych dziedzin sztuki
- Analizuje dzieło sztuki
- Wykonuje pracę plastyczną w określonej technice plastycznej, interpretuje zadanie
- Przedstawia specyfikę tworzenia z natury
- Opowiada o poszczególnych typach rejestracji natury
- Charakteryzuje odmiany martwej natury, pejzażu i portretu

- Wykonuje według własnego pomysłu martwą naturę, pejzaż i portret, interpretuje zadanie
- Ocenia efekty przeprowadzonego działania- projektu

Muzyka

Przedmiotowy system oceniania z muzyki w kl IV i VII w związku z realizacją programu nauczania ogólnego muzyki w kl IV – VII szkoły podstawowej: „ Lekcja muzyki” Moniki Gromek i Grażyny Kilbach, wyd. Nowa Era.

METODY KONTROLI I OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Kontrola osiągnięć uczniów powinna się odbywać w ramach:

realizacji ćwiczeń praktycznych (śpiewanie, granie, ruch przy muzyce, taniec, improwizacja, tworzenie muzyki);

występów artystycznych przed publicznością klasową, szkolną i pozaszkolną;

wykonywania zadań wymagających wykazania się wiedzą teoretyczną (quizy, gry dydaktyczne, pytania i odpowiedzi);

przygotowywania prezentacji, gazetek, albumów itp.

Kryteria oceniania

Muzyka jako przedmiot artystyczny wymaga specyficznego podejścia do sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia. Ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować młodego człowieka do nauki i działań muzycznych. Przy ewaluacji trzeba uwzględnić różne formy aktywności ucznia (odtworzenie, muzykowanie, tworzenie), przy czym nie należy oceniać jego zdolności, a jedynie jego postępy i zaangażowanie oraz włożoną przez niego pracę. Ważna jest również informacyjna funkcja oceny. Powinna ona bowiem zaznajamiać ucznia (oraz osoby zainteresowane, np. jego rodziców bądź opiekunów) z postępami, jakich dokonał w danym okresie.

Ocenie powinny podlegać:

1) umiejętności w zakresie:

śpiewania;

grania na instrumentach;

tworzenia muzyki;

ruchu przy muzyce;

formułowania wypowiedzi o muzyce, np. na temat wysłuchanych utworów;

2) wiedza muzyczna dotycząca:

zagadnień teoretycznych (znajomość podstawowych terminów muzycznych i umiejętne ich stosowanie w wypowiedziach o muzyce);

biografii i twórczości kompozytorów;

aparatu wykonawczego muzyki wokalne i instrumentalnej (soliści, zespoły, chóry, orkiestry);

zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej;

3) postępy, zaangażowanie w działania muzyczne, w tym:

aktywność na lekcjach wynikająca z zainteresowania przedmiotem;

umiejętność pracy w grupie (współpraca i wzajemna pomoc);

prezentacja dokonań;

kreatywność.

Poniżej zaprezentowane zostały kryteria oceniania skorelowane ze stopniami szkolnymi.

Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;

*zdobywa dodatkową wiedzę dzięki wykorzystaniu różnych źródeł informacji;
na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany, inicjuje różnorodne działania i projekty;*

- wybija się wiedzą, aktywnie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych (koncertuje, jest uczestnikiem chóru, zespołu muzycznego itp.),
- reprezentuje szkołę podczas konkursów, festiwali muzycznych i osiąga w nich sukcesy,
- bierze aktywny udział w życiu artystycznym i kulturalnym szkoły i społeczności lokalnej,

potrafi zagrać melodie zamieszczone w podręczniku oraz inne proste utwory na flecie, dzwonkach, keyboardzie;

umie zaśpiewać a capella i z akompaniamentem piosenki z podręcznika oraz z innych źródeł;

opanował umiejętność łączenia wiedzy z zakresu muzyki z wiadomościami z innych przedmiotów;

potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy muzyczne;

zawsze jest przygotowany do lekcji, odrabia zadane prace domowe;

jest wzorowym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;

korzysta z różnych źródeł informacji;

na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany;

potrafi zagrać większość melodii zamieszczonych w podręczniku na flecie i dzwonkach;

umie zaśpiewać z akompaniamentem większość piosenek z podręcznika;

odrabia prace domowe;

jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

opanował większość wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;

korzysta z różnych źródeł informacji;

potrafi zagrać kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na flecie lub dzwonkach;

śpiewa poprawnie pod względem muzycznym pieśni jednogłosowe z akompaniamentem;

na lekcjach jest aktywny i zdyscyplinowany;

odrabia prace domowe;

jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

opanował w stopniu podstawowym wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;

wyjaśnia najważniejsze zagadnienia muzyczne z pomocą nauczyciela;

potrafi zagrać niektóre melodie przewidziane w programie nauczania na flecie lub dzwonkach;

śpiewa z akompaniamentem niektóre piosenki zamieszczone w podręczniku;

z reguły odrabia prace domowe;

zazwyczaj ze skupieniem słucha koncertów muzycznych.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

w niewielkim stopniu opanował wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;

wykonuje proste ćwiczenia muzyczne z pomocą nauczyciela;

potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory zamieszczone w podręczniku;

śpiewa z akompaniamentem najprostsze piosenki z podręcznika;

odrabia proste prace domowe;

nie przeszkadza innym słuchaczom podczas koncertów muzycznych.

Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym

programie nauczania (co uniemożliwia dalsze kształcenie);

nie wykonuje prostych ćwiczeń nawet z pomocą nauczyciela;

nie podejmuje prób zagrania melodii na instrumencie melodycznym;

odmawia wykonania jakiejkolwiek piosenki;

jest pasywny, nie uważa na lekcjach;

nie odrabia prac domowych;

nie wykazuje chęci, aby nauczyć się czegośkolwiek, nadrobić braki, poprawić oceny.

Uwaga! Ocenę niedostateczną nie może wynikać z braku predyspozycji lub ułudy ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako reakcję na postawę ucznia wyrażającą niechęć do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz wykazującą brak zaangażowania mimo szeregu prób aktywizacji podejmowanych przez nauczyciela.

Wychowanie fizyczne

Klasa VII

- Kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności ucznia:
 1. Postawę ucznia i jego kompetencje społeczne;
 2. Systematyczny udział i aktywność w trakcie zajęć;
 3. Sprawność fizyczną (I i II semestr)
 - Szybkość (bieg w miejscu przez 10 sek.)
 - Skoczność (skok w dal obunóż)
 - Siła ramion (zwis na drążku)
 - Gibkość (skłon w przód)
 - Siła mm. brzucha (deska na przedramionach)
 - Wytrzymałość (test Coopera połączony z pomiarem tętna)
 4. Umiejętności ruchowe:
 - I semestr:
 - Gimnastyka:
 - Układ gimnastyczny - piramidy.
 - Piłka siatkowa:
 - Zagrywka górna (celność).
 - Piłka nożna:
 - Prowadzenie piłki po „8” + uderzenie o ścianę.
 - Piłka ręczna:
 - Rzut na bramkę z wyskoku.
 - II semestr:
 - Gimnastyka:
 - Układ – przewroty + skoki przez skrzynię/kozła

- Piłka siatkowa:
 - Odbicia piłki naprzemienne (oburącz dolny i górny).
- Piłka koszykowa:
 - Rzuty osobiste na ocenę.
- Inne:
 - Prowadzenie rozgrzewki

5. Wiadomości:

- Uczeń zna tematykę związaną z edukacją zdrowotną (I i II semestr):
 - Regeneracja/Odnova po wysiłku fizycznym.
 - Parametry/Predyspozycje kluczowe w sporcie.
 - Zaproponuj zestaw ćwiczeń lub zabaw relaksacyjnych.
 - Doping w sporcie. Przedstaw największych sportowców, którzy zostali złapani na dopingu. Sposoby dopingu.

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z RELIGII W KL. 4 - 8

Ocenie podlegają:

1. Ilość i jakość prezentowanych wiadomości,
2. Pisemne prace kontrolne na danym poziomie edukacyjnym (szczególnie w klasach 4 – 8).
3. Odpowiedzi ustne,
4. Wypowiedzi w trakcie lekcji,
5. Zadania domowe,
6. Znajomość zagadnień podstawowych prawd wiary,
7. Zadania wykonane w kartach pracy lub zeszytach,
8. Umiejętność korzystania z Pisma Świętego i inne umiejętności wymagane na danym poziomie edukacyjnym (modlitwa, pieśń itp.),
9. Inne możliwości wskazujące na potrzebę wartościowania – pilność i sumienność itp.

Ocena CELUJĄCA

- Uczeń opanował wymagania w 100%-95% określonych programem nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym w danym roku szkolnym,
- Zna podstawy katechizmu w zależności od poziomu edukacyjnego,
- Samodzielnie posługuje się wiedzą dla celów teoretycznych i praktycznych.
- Angażuje się w zajęcia pozalekcyjne (Schola, posługa ministrancka, działalność we wspólnotach parafialnych, czytanie lub śpiew w czasie Mszy św. i nabożeństw itp.), wykonuje gazetki dydaktyczne, montaż sceniczne np. Jasełka – działania w ramach zadań dodatkowych,
- Uczestniczy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych,
- Prowadzi zeszyt lub karty pracy systematycznie,
- Zadania pisemne wykonywane są na wysokim poziomie merytorycznym,
- Uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcji, wzorcowo pracuje w zespole,
- Inne możliwości indywidualne ucznia promujące ocenę celującą np. wiedza religijna ponad program nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym.

Ocena BARDZO DOBRA

- Uczeń opanował wymagania z wiadomości i umiejętności w 94% - 85% , które są określone programem nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym w danym roku szkolnym,
- Umiejętnie wykorzystuje wiadomości w teorii i praktyce,
- Przyswoił wiadomości katechizmowe w zależności od poziomu edukacyjnego,
- Aktywnie uczestniczy w zajęciach i niektórych konkursach szkolnych,
- Wzorowo prowadzi zeszyt lub karty pracy,
- Samodzielnie wykonuje zadania na lekcji na bardzo dobrym poziomie,
- Zna podstawowe zagadnienia z Pisma Świętego,
- Odrabia prace domowe na wysokim poziomie.

Ocena DOBRA

- Uczeń opanował wymagania z wiedzy i umiejętności w 84%- 70% określone programem nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym w danym roku szkolnym,
- Zna podstawy katechizmu w zależności od poziomu edukacyjnego,

- Definiuje pojęcia, potrafi opowiadać wydarzenia opisane w Piśmie Świętym i związane z rokiem liturgicznym w zależności od poziomu edukacyjnego na danym poziomie edukacyjnym,
- Prowadzi zeszyt lub karty pracy w sposób prawidłowy,
- Zadania wykonuje na poziomie dobrym,
- Uczeń zgłasza się na lekcjach, pracuje w grupie, poprawnie posługuje się terminologią z zakresu religii.
- spełnia wymagania określone przy ocenie dobrej i wykazuje się dodatkowymi wiadomościami i umiejętnościami poniżej wymagań na ocenę bardzo dobrą.

Ocena DOSTATECZNA

- Uczeń posiada wiedzę i umiejętności w 69%-50% określonych w programie nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym w danym roku szkolnym na poziomie podstawowym,
- Zna podstawowe prawdy wiary w zależności od poziomu edukacyjnego,
- Dość poprawnie rozumie podstawowe uogólnienia oraz wyjaśnia ważniejsze zjawiska obowiązujące na danym poziomie edukacyjnym z pomocą nauczyciela,
- Uczeń nie przejawia własnej aktywności na lekcjach,
- Nie prowadzi systematycznie zeszytu,
- Na słabym poziomie wykonuje zadania.
- spełnia wymagania określone przy ocenie dobrej i wykazuje się dodatkowymi wiadomościami i umiejętnościami poniżej wymagań na ocenę dobrą.

Ocena DOPUSZCZAJĄCA

- Uczeń opanował wiadomości na poziomie 49% - 35% , które są przedstawione na poziomie podstawowym w programie nauczania religii na danym poziomie edukacyjnym w danym roku szkolnym,
- Słabo potrafi wykazać się wiedzą religijną nawet przy pomocy nauczyciela,
- Cechuje się brakiem podstawowej umiejętności wyjaśniania podstawowych zjawisk na danym poziomie edukacyjnym,
- Zeszyt lub karty pracy prowadzi niesystematycznie i nieestetycznie,
- Wykonuje zadania na słabym poziomie na danym poziomie edukacyjnym.
- spełnia wymagania określone przy ocenie dobrej i wykazuje się dodatkowymi wiadomościami i umiejętnościami poniżej wymagań na ocenę dostateczną.

Ocena NIEDOSTATECZNA

- Uczeń nie opanował wymagań (powyżej 34%) w zakresie oceny dopuszczającej,
- Nie wykazuje woli poprawy oceny.

USTALENIA KOŃCOWE

1. Oceny są jawne dla ucznia i rodziców (opiekunów prawnych),
2. Każdy uczeń ma prawo do poprawy ocen cząstkowych według zasad ustalonych przez nauczyciela,
3. Uczeń powinien każde nieprzygotowanie zgłosić przed lekcją (dopuszczalna ilość – dwa razy w semestrze),
4. Aktywność na lekcji, np. częste zgłaszanie się, udzielanie poprawnych wypowiedzi, aktywna praca w grupach i indywidualna może być oceniana oceną cząstkową bardzo dobrą i celującą (trzy plusy – ocena bardzo dobra, dwa plusy – ocena dobra, stawiana na życzenie ucznia),
5. Uczeń zapoznawany jest z przedmiotowymi zasadami oceniania na początku roku szkolnego przez nauczyciela,
6. Nauczyciel bierze pod uwagę zalecenia poradni psychologiczno – pedagogicznej przy ocenianiu wiedzy i umiejętności ucznia.

Oceny wyrażone w stopniach dzielą się na:

- cząstkowe zgodnie ze skalą zamieszczoną w PZO i zapisem w Statucie Szkoły określają poziom opanowania wiadomości i umiejętności ucznia ze zrealizowanej części materiału programowego na danym poziomie edukacyjnym, czyli w danej klasie,
- oceny kształtujące: uczeń otrzymuje informację zwrotną od nauczyciela,
- oceny podsumowujące: półroczne i końcowa (roczna) stanowią wyznacznik umiejętności i wiedzy przedmiotowej ucznia, wynikają z ocen cząstkowych zdobytych w danym semestrze.

Wymagania przedmiotowe – etyka

Uczeń na ocenę celującą :

- swobodnie porusza się w świecie wartości , potrafi je nazwać i podać przykłady
- wie , czym jest etyka i jakie miejsce zajmuje w świecie nauki
- przedstawia własne stanowisko wobec wybranych kwestii etycznych
- rozumie pojęcie moralności i norm moralnych i potrafi podać przykłady tych norm

- rozróżnia dobro od zła , dobro moralne (pozamoralne) od zła moralnego(pozaamoralnego)
- zna i stosuje pojęcia niezbędne do opisu przeżyć i działań moralnych
- objaśnia , czym jest tolerancja , dobro wspólne, praworządność
- podaje przykłady postaw obywatelskich i patriotycznych
- rozpoznaje i nazywa wybrane emocje i uczucia
- nazywa cechy osobowości człowieka , wady i zalety
- okazuje szacunek innym osobom , szanuje przyrodę i zwierzęta
- ocenia bohaterów literackich
- buduje swoje wypowiedzi ustne i pisemne poprawne pod względem stylistycznym i językowym
- zawsze jest przygotowany do lekcji , odrabia zadania domowe
- zawsze jest aktywny na lekcjach , zabiera głos w dyskusji
- jest koleżeński , pracuje w grupie
- z większości sprawdzianów otrzymuje szóstkę lub piątkę
- wykonuje zadania dodatkowe lub z własnej inicjatywy przygotowuje prezentacje , referaty itp...

Uczeń na ocenę bardzo dobrą :

- rozpoznaje wartości , potrafi je nazwać i podać przykłady
- objaśnia , czym jest etyka
- potrafi przedstawić własne stanowisko , podać argumenty
- wie , co to są normy moralne , podaje przykłady norm
- rozróżnia emocje i uczucia
- rozróżnia dobro od zła
- posługuje się pojęciami z dziedziny etyki
- objaśnia , czym jest tolerancja , dobro wspólne, praworządność
- podaje przykłady postaw obywatelskich i patriotycznych
- rozpoznaje i nazywa wybrane emocje i uczucia
- rozróżnia wady i zalety
- okazuje szacunek innym osobom , szanuje przyrodę i zwierzęta
- ocenia bohaterów literackich
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych posługuje się poprawnym językiem
- jest aktywny na lekcjach , zabiera głos w dyskusji

- zazwyczaj jest przygotowany do lekcji, odrabia zadania domowe
- pracuje w grupie
- z większości sprawdzianów otrzymuje piątki

Uczeń na ocenę dobrą :

- rozróżnia wartości i z pomocą nauczyciela potrafi podać przykłady
- posiada niewielkie braki w dziedzinie pojęć etycznych
- rozumie pojęcie moralności i norm moralnych , z pomocą nauczyciela podaje przykłady
- wie , co to są postawy obywatelskie i patriotyczne
- rozumie pojęcia tolerancji , uczciwości , dobra wspólnego , praworządności
- zazwyczaj potrafi przedstawić własne stanowisko
- rozróżnia dobro od zła
- nazywa wady i zalety
- okazuje szacunek innym osobom , szanuje przyrodę i zwierzęta
- zazwyczaj stara się uczestniczyć w lekcji
- potrafi zbudować poprawną wypowiedź na zadany temat
- jest koleżeński , pracuje w grupie
- zazwyczaj odrabia zadania domowe
- z większości sprawdzianów otrzymuje czwórki

Uczeń na ocenę dostateczną:

- opanował najważniejsze pojęcia etyczne i potrafi rozwiązać proste zadania
- rozumie , co to są normy moralne i z pomocą nauczyciela potrafi podać przykłady
- potrafi rozróżniać emocje i uczucia
- rozróżnia dobro od zła
- jest tolerancyjny
- ma problemy z zajęciem własnego stanowiska , w omawianych kwestiach często zachowuje bierną postawę
- buduje proste wypowiedzi
- rzadko bierze udział w dyskusji na lekcjach
- nie zawsze jest przygotowany do lekcji , zdarza mu się nie odrobić zadania domowego
- z większości sprawdzianów otrzymuje trójki

Uczeń na ocenę dopuszczającą :

- słabo opanował zagadnienia objęte podstawą programową
- ma problemy z posługiwaniem się pojęciami etycznymi
- słabo rozróżnia wartości i normy moralne
- wykazuje małą aktywność na lekcjach ,nie zabiera głosu w dyskusji
- buduje wypowiedzi z pomocą nauczyciela
- niechętnie odpowiada na zadane pytania
- potrzebuje pomocy nauczyciela w wykonaniu większości zadań
- problem sprawia mu zajęcie własnego stanowiska w danej kwestii
- nie pracuje systematycznie
- często nie odrabia zadań domowych
- z większości sprawdzianów otrzymuje dwójki

Uczeń na ocenę niedostateczną :

- nie opanował zagadnień związanych z podstawą programową
- nie posługuje się pojęciami etycznymi
- nie potrafi wykonać prostych zadań na lekcji
- nie uczestniczy w dyskusji na lekcji
- nie potrafi zająć własnego stanowiska
- nie pracuje w grupie
- nie przygotowuje się do zajęć
- nie odrabia zadań domowych
- z większości prac otrzymał jedynki